

XXI. ÉVF.

5. SZ. 1911

GRAFIKAI SZEMLE

HAVI FOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK
SZÁMÁRA SZERKESZTŐ WANKÓ VILMOS
A MAGYARORSZÁGI KÖNYVNYOMDÁSZOK
ÉS ROKONSZAKMABELIEK SZAKKÖRÉNEK
KIADÁSA MEGJELENIK MINDEN HÓBAN

GRAFIKAI SZEMLE

XXI. ÉVFOLYAM

BUDAPEST, 1911 MÁJUS HÓ

ÖTÖDIK SZÁM

A Szakkör és a vidéki szaktársak.

Oly elszigetelten élő nemzetekre nézve — mint amilyenek mi magyarok is vagyunk. — kikhez a Nyugaton forrongó és minden át-alkító művészeti törekvéseknek csak utóví hullámerészei jutnak: kulturális szempontból valóban kincset ér egy oly terület, melynek zászlajára valamely szaknak fejlesztése és magasabb színvonalra való emelése van írva. Illessekné tekintetem mindig a Könyvművelők Szakkörét. És méltán. Lengyel Albert.

Öt esztendő múltán is még mindig élénk emlékezetemben tartom ezt az idézetet, amelynek hatása alatt csekélységgem kívül más lelkesebb vidéki szaktársak is a cselekvés terére léptek s egymásután szervezték a nagyobb vidéki városokban a Szakkör tagcsoportjait. — Egyszeriben

nagyot lendült a Szakkör sorsa, tagjainak száma majdnem megkétszereződött s a szaporulatot nagyrészen a vidéki szaktársak belépésének köszönhetjük. Körünk új életet kezdett, működésének iránya is lényeges változáson ment át s hogy működésével mennyiben vált hasznára a vidéki szaktársak szakmai ismereteinek fejlesztése tekintetében, azt csak akkor tudjuk igazán átérezni, ha a vidéki nyomdákhoz hozzánk kerülő nyomtatványokat szemléljük. Tagadhatatlan, hogy azok a vidéki szaktársak szakmai tudásuknak és képességeiknek szép haladásáról tesznek tanúságot s bizonyítják, hogy Körünk a jó magvető feladatát végezvén: kulturális szempontból megbecsülhetlen szolgálatot teljesített.

Azóta azonban a viszonyok megváltoztak s a jó vidékiek cserbenhagyták a Szakkört. Miért? Mert az időközben lezajlott árszabálymozgalom elvonta figyelmüket a Szakkörtől, s teljes erejüket és figyelmüket gazdasági érdekeik megvédésére kellett összpontosítaniok.

A viszonyok azonban most ismét serkentőleg alakultak s úgy lát-szik, mintha újra felvirradna a Szakkör napja. A szervezet a Szakkörnek tett abbéli ígéretének, hogy a Kör tagjainak szaporítását a vidéken is előmozdítja, most tesz eleget; egyes tagjai az elmúlt napokban a vidéki városokat meglátogatták s felhasználták az alkalmat arra, hogy a Szakkör érdekében is agitáljanak. Céltudatos munkájuknak már mutatkoznak a gyümölcsei, mert több vidéki városból kaptunk értesítést, hogy az ottani szaktársak, céljaink és feladataink előmozdítása érdekében, hajlandók ismét Körünkbe lépni.

Öszinte örömmel fogadjuk eme híreket s reméljük, hogy tagjaink számának szaporodása révén a közel jövőben oly helyzetbe jutunk, mely lehetővé teszi a vidéki szaktársak szakmai továbbképzésének fejlesztését. Ennek a célnak elérése most már választmányunknak is egyik legfőbb feladatát képezi, annál inkább, mivel azzal tisztában vagyunk, hogy vidéki tagjainknak a Szakkörrel szemben táplált igényei csupán a Grafikai Szemle kiadásával és az eddig gyéren előforduló felolvasásokkal kapcsolatos nyomtatványkiállítások rendezésével nem nyernek kielégítést.

Hogy vidéki szaktársaink *ennyivel* nem elégszenek meg, azt értjük, de hogy a Körnek módjában legyen *ennél még többet* nyújtani, *ahhoz feltétlenül szükséges, hogy a szaktársak a Kört hathatós, állandó és lelkiismeretes támogatásban részesítsék.*

Ha a szaktársak megérteneik és lelkesedéssel támogatják Körünk vezetőségét: úgy semmi sem állja útját annak, hogy a vidéki nyomdászati nivójának emelése érdekében a legmesszebbmenő áldozatokra szánjuk rá magunkat.

Addig is, míg rendszeres működési tervet állapítunk meg, a szaktársak tudásvágyukat a Grafikai Szemle cikkeinek olvasásával és

SZAKKÖRI HIREK.

A visegrádi kirándulás. Szakkörünk július 9-ére tervezett különhajós kirándulása iránt nem nyilvánul meg a szaktársak érdeklődése olyan mértékben, amint azt reméltük. Nagyon sokan úgy gondolkoznak, hogy ráérnek még a jelentkezéssel esetleg az utolsó napokban is. Már pedig ez nem jól van így. A különhajó díját — 1200 koronát — már június 14-én letétbe kell helyezni a Magyar Folyam-és Tengerhajózási részvénytársaság pénztáránál és a katonazenét is hetekkel ezelőtt le kellett foglaloznunk és ha a szaktársak nem jelentkeznének kellő számban és idejkorán — 100 résztvevőre számítottunk és eddig alig 200 jelentkezett — ugy bizony az egész élvezetesnek ígérkező kirándulás a vízbe esik. — Körünk nincs olyan anyagi helyzetben, hogy 500-600 koronás deficitet fedezhessen és agilis vigalmi bizottságunknak is kedvél szegi az ilyen nemtörődömség. Éppen azért kérjük a t. szaktársakat, hogy *legelőbb június elején* határozzák el magukat, hogy a kiránduláson résztvesznek s jelenték ezt be a házipénztársok utján vagy direkt Bozsaik latván pénztárosnak (Gutenberg-Othton). Tagjaink — azok is, akik most lépnek be a Körbe — két koronás kedvezményes jeggyel hölgyeket korlátlan számban hozhatnak, míg a tagok gyermekeiért 14 éven alul, 50 fillért kell fizetni. Nem tagoknak személyenként 3 koronát, illetve a gyermekekért 1 koronát fizetnek. — Ha a szaktársak egy kis agitációt indítanak ismerőseik körében is, bizonyára könnyű szerrel összetoborozhatjuk a kellő számú résztvevőt. Vannak, akik drágálják a résztvételi díjat. Már pedig ha vasuton, III. osztályban, összezaufolva teszik meg az utat, alig pár fillérről olcsóbb és ennél sokkalta élvezetesebb a különhajón való utazás, a kényelem, s hogy a modern alkotmányon ki-ki szabadon járhat-kelhet, katonazenét és dalárdát hallgatva, s a vissza-utazáskor sem kell tolongani a vasuti állomáson. Hogy pedig szép idő lesz, az több mint bizonyos, mert a mi klímánk alatt júliusban legfeljebb ha átfutó zápor van, állandó jellegű esőzés szinte ki van zárva. Így hát minden előfeltétellel megvan ahhoz, hogy a szaktársak fenti kérésünk értelmében járjanak e

Szaktanfolyamaink államsegélyben részesültek. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter a múlt év őszén beadott kérvényeink elintézésésképpen 20.860—VI. B. számú leiratával tudatta a Szakkör vezetőjével, hogy szaktanfolyamaink támogatására *hivőtelen* egyezeröt-száz koronát utalványozott ki. — Őszintén megvallhatjuk, hogy az államsegélyre már nem is számítottunk, de mindamellett köszönettel tartozunk a kereskedelmi kormányknak eme nagylelkűségeért, bár felfogásunk szerint kötelességteljesítésként nem jár ki hálálkodás, már pedig a szakoktatási intézményeknek állami támogatását Magyarországon — ahol az ipari szakoktatás még csak gyermekéveit éli — elsőrendű állami feladatnak és kötelességnek kell tekintenünk. Hogy ez nincs így, az eléggé elszomorító ránk nézve, különösen akkor, ha előlvasuk a leiratnak azt a megjegyzését, mely így szól: „a segélynek a jövő tanévre való engedélyezését kilátásba nem helyezhetem, mert nem tartom indokolttnak, hogy a jövőben a nyomdaipari érdekeltségnek egyik tagozatát a *többivel szemben* előnyben részesítsem.“ Erre viszont mi is bátorkodunk egy szerény megjegyzést tenni és pedig, hogy a Szakkörön kívül *semmiféle más nyomdaipari érdekeltség tanfolyamokat nem rendez,* sőt tudomásunk szerint a közel jövőben sem fog más grafikai egyesület továbbképző szaktanfolyamokat rendezni, mint a Szakkör! Elszomorító „biztatás“ ez a fentidézelt megjegyzés még azért is, mert éppen ez év őszére tervezzük a lehető legzélesebb alapokon nyugvó szaktanfolyamok rendezését s ennek lehetősége éppen az anyagiakon múlik. Rendszeres tanfolyamok létesítésével pedig csak a fővárosi szaktársak szakmai oktatásának kérdése volna megoldva; a vidékiek szakmai továbbképzését pedig csakis a nyomtatványkiállításokkal kapcsolatos felolvasásokkal tudjuk elérni, s azoknak rendszeresítése pedig óriási anyagi áldozatot követel. A miniszterium különben továbbra is Vig Albert iparoktatási főigazgatót bízta meg tanfolyamaink ellenőrzésével, aki már eddig is nagy érdeklődést tanusított működésünk iránt és céljaink elérését illetőleg már sokszor meleg pártfogásában részesítette körünket s ezt remélhetőleg a jövőben sem fogja tőlünk megtagadni.

A tanoncok figyelmébe. Körünk választmánya elhatározta, hogy a harmad- és negyedéves tanoncoknak 40 fillérért adja lapunk egyes példányait. Felealeges bővebben fejtegetni e határozat fontosságát, mert azzal tisztában vagyunk, hogy tanoncaink szakmai oktatása sok kívánnivalót hagy hátra. Elég, ha rámutatunk arra a szomorú, de a valóságnak megfelelő körülményre, hogy nálunk — a fővárosban és a vidéken egyaránt — a nyomdász-tanoncok ugyszólván csak felszabadulásuk után kezdenek szakisme-

a nyomtatványkiállítások anyagának tanulmányozásából is kielégíthetik. Hogy e réven is nagy és dicséretreméltó haladást lehet elérni: bizonyítja derék nyitrai szaktársaink pályázatának lapunkban leközlött eredménye. Önkénytelenül is ajkunkra tódul a kérdés: „*Mily utómódon fejlesztették a nyitraiak szaktudásukat, hogy oly munkák előállítására is képesek, melyek becsületére válnának bármelyik fővárosi mester-szedőnek?*“ A felelet csak ez lehet: a *Grafikai Szemle olvasgatása, mellékleteinek tanulmányozása által!* Ezt bátran állíthatjuk, mert tudjuk, hogy Nyitrán nincsen Iparművészeti Iskola, se szaktanfolyam és nyomtatványkiállítást is régen rendeztünk ott s a haladás mégis szembeötlő.

Igen ám, de a nyitrai szaktársaknak van érzékük ahhoz, hogy szakmájukban minél nagyobb tökéletességre tegyenek szert, törődnek az önművelődéssel s fel tudják fogni ama közmondásnak igazságát, hogy: „a tudás hatalom“ és átérzik, hogy a tudás által szerzett hatalom a munkás életében öntudatot, jobb sorsot, jobb megélhetést jelent. Őszintén óhajtjuk, hogy a szaktársak — vidékiek és fővárosiak egyaránt — Körünk zászlaja köré tömörüljenek, hogy így módunkban álljon a nyomdaipari szakoktatás kérdését a modern kornak megfelelően mielőbb a tökéletesebb fejlődéshez közelebb vinni.

Nagyon biztatók a vidékről érkező hírek a Szakkörre nézve s így joggal remélhetjük, hogy a *fővárosi szaktársak is* — látva a vidéki szaktársaknak eszméinkért való őszinte lelkesedését és céltudatos működésünk iránti bizalmát — mint egy ember mellénk állnak s nemes törekvéseinkben támogatnak. Meg vagyunk arról győződve, hogy cselekedetüknek csakis önmaguk fogják a hasznát látni. W.

Észrevételek.

A Grafikai Szemlében *Schwartz Ármán* szaktárs tollából „Magyar-talanságok“ cím alatt megjelent cikksorozatnak egy hibájára kívánok rámutatni és a magyartalanul megszerkesztett nyomtatványokról idézett példáit egynéhánnyal meg akarom toldani.

Hibának tartom, hogy a cikkíró kritika nélkül elfogadja a nyelvtanároknak sokszor sovinizmusból eredő és tulzásba menő tanácsait. A nyelvtanárok majd mindenütt ebben a hibában szenvednek, s ezért Németországban is különösen a nyomdászok részéről érte őket erős kritika, aminek eredményeképpen ma már nem állítanak fel helyesírási szabályokat a nyomdászok képviselőinek meghallgatása nélkül. (L. Duden.)

A cikkíró magyartalanok tartja a *katonaköteles* szót és azt ajánlja, hogy ezt így szedjük: *katonai szolgálatra kötelezett*. Miért magyarosabb ez utóbbi? Mert az előbbi véletlenül a német *militärpflichtig* szó szerinti fordítása. Ezt a magyarizációt nem fogadhatjuk el. Sokkal magyarosabb, ha mi röviden és egyszerűen azt mondjuk, hogy: *eleget tettem katonai kötelezettségemnek*, mint: *eleget tettem katonai szolgálatra való kötelezettségemnek*, mert ha következetes a cikkíró, akkor ezt így hosszán, körülírva kell mondania.

Vérszegény, ez is a német *blutarm* fordítása, azért még sem idézte ezt a példát, ajánlván, hogy ahelyett *kevésvérű-t* vagy *vérben szegény-t* szedjünk; nyilván a cikkíró maga is mosolyogna, ha hallaná, hogy valaki azt mondja: *kevésvérűségben szenvedek*. Azért ne forgassuk ki a megszokott, meghonosodott és csak a régi alakban ismert szavakat.

Nagyobb hiba az, hogy egyes szavakat, melyeknek határozott értelmük van, kétes értelmű szavakkal ajánl felcserélni. Például: nyugdíjkepes = *nyugdíjazható* (!). Tudjuk mindnyájan, hogy nyugdíjkepes az, akinek szolgálatából kifolyólag joga, igénye van nyugdíjra, ha arra sor kerül, míg a nyugalmazható alatt azt értjük, hogy megvan a lehetősége, itt az ideje annak, hogy az illetőt nyugdíjazzák, már rászolgál a nyugdíjra, egyszóval: nyugalmazható.

Szolgálatképes = *szolgálatbíró, szolgálható*. Szolgálatbíró cseléd, ezt még megértjük, de ha valahol azt olvasnók: szolgálható cseléd, nem tudnók bizonyosan, olyan cselédről van-e szó, aki szolgálhat, ha

megengedik neki, vagy ha kedve tartja, avagy olyanról, akit szolgálhatni (akinek más szolgálhat, aki elfogadja, megengedi, hogy őt szolgálják), mert köztudomásu, hogy a *-hatni, -hetni*, melyet talán a legtöbb nyelvben külön szóval fejeznek ki, *lehetőséget* és nem *képességet* fejez ki.

Ügynök = *ügyvivő*. Itt is rossz helyen van az egyenlőségi jel, mert ez két különböző foglalkozás. Az *ügynök* üzleteket köt, vevőket, megrendelőket, ügyfeleket szerez; az *ügyvivő* valamely egyesületi

reteket elsajátítani, mivel tanonc-években részint főnökeik egyrészének kapzsisága, részint szaktársaink eléggé el nem ítéhető nemtörődomsége és közönye folytán alig ismerkedhetnek meg a szedés- és nyomtatástechnika alapfogalmaival. E bajon óhajt segíteni a Szakkör vezetősége azzal, hogy a Grafikai Szemlét kedvezményes áron adja tanoncainknak. Most tehát megadatott az alkalom a jövő nyomdász-nemzedék tagjainak, hogy a főnökök és szaktársak mulasztását a maguk erejéből kipótolják és gyér szakismereteiket lapunk olvasása és a mellékletek tanulmányozása után gyarapítsák, hogy ezzel a kenyérről való küzdelmüket megkönnyítsék. Körünk vezetősége egyébként azt is célozza eme intézkedésével, hogy céljait és munkálkodását már most megismertesse az ifju munkásokkal és szinte beljükhöz plántálja azt a tudatot, hogy létezik egy szakkör, amely a nyomdászság szakmabeli képességeinek fokozását van hivatva előmozdítani s amelyik működésével érdemeket szerzett arra, hogy a szaktársak lelkes támogatásukban részesítsék. Reméljük, hogy tanoncaink élnek is az adott kedvezményvel, hogy azt majdan azzal viszonyozzák, hogy a Szakkör buzgó lagjaivá válnak. Azok a tanoncok, akik lapunkat ily uton óhajtják beszerezni, egy levelezőlapon jelentsék ezt be szerkesztőségünknek és a lapért járó 40 filléretet pedig a házipénztárosoknál fizessék, akik azokat a többi illetékekkel együtt elszámolni szivesek lesznek. Ezen kedvezés az összes magyarországi tanoncokra vonatkozik. — A szaktársakat pedig ezután is kérjük, hogy ezen kedvezményre a tanoncotokat figyelmeztetni sziveskedjenek.

PÁLYÁZATI HIREK.

A nyitrai szaktársak pályázata, melylyel különben vezető cikkünkben is foglalkozunk, szép eredménnyel járt. A beküldött négy munka felett már bírálatot is mondott a szakbizottság. A bírálat szerint a „Corvinus” jeligéjű munka tervezője helyesen oldotta meg a feladatot, bár helyesebb lett volna, ha a vörös-sel nyomtatott vonalakat 2 pontos léniaikból szedi és a függélyes vonalat vagy a papir széléig eresztí, vagy pedig alul 40 ciceróval megkurtítja és az apró pontocakát elhagyja. — „Levélféj 1911”: A sorok csoportosítása, tagolása jó, szép és helyes. A sorkitöltők zavarólag hatnak. Kifogásolható azonban, hogy a kisebbik szövegcsoporthoz hátul és nem elől lett elhelyezve, mert így a két szövegcsoporthoz közl kiinduló és végigfutó vörös vonal teljesen érteleml nélkül tagolja azét a papirt két részre, mintha szeljegyzeteknek vagy korrekturának volna szánva a keskenyebbik rész. Azonban ha elől van, úgy már a vonal is érteleml hangulyozza azt helyet, ahol kezdenünk és vezetnünk kell az írást. Különben elég elmés és jó munka.

A NYITRAI SZAKEGYESÜLETI HELYI CSOPORT LEVÉLFÉJÉNEK SZEDÉSÉRE ÉS NYOMÁSÁRA HIRDETETT PÁLYÁZATON RÉSZTVEVŐ PÁLYÁMUNKÁK

MAGYARORSZÁGI KÖNYVNYOMDÁSOK ÉS BETŰÖNTŐK SZAKEGYESÜLETÉNEK NYITRAI HELYI CSOPORTJA
A HELYI CSOPORTOT ILLETO MINDENMÉ FOLDÉNYEK RÉT-U. -D. SZ. ALA NYITZÉENK.

NYITRA, III.

MAGYARORSZÁGI KÖNYVNYOMDÁSOK ÉS BETŰÖNTŐK SZAKEGYESÜLETÉNEK NYITRAI HELYI CSOPORTJA

A HELYI CSOPORTOT ILLETO MINDENMÉ FOLDÉNYEK RÉT-U. -D. SZ. ALA NYITZÉENK.

NYITRA, III.

Jelige: Corvinus.

Jelige: Levélféj 1911.

MAGYARORSZÁGI KÖNYVNYOMDÁSOK ÉS BETŰÖNTŐK SZAKEGYESÜLETÉNEK NYITRAI HELYI CSOPORTJA

A HELYI CSOPORTOT ILLETO MINDENMÉ FOLDÉNYEK RÉT-U. -D. SZ. ALA NYITZÉENK.

NYITRA, III.

NYITRA, III.

Jelige: Világosság.

Jelige: Bourges.

Az I. díjat a „Corvinus” jeligéjű levélféj készítői – Lencse Antal és Dobó József – kapták. A II. díj Lencse Antal és Derka Béla „Levélféj 1911” jeligéjű munkájának ítéltetett oda.

vagy vállalati iroda ügyeit intézi (Geschäftsführer). Igaz, hogy ügyvivő helyett irodavezetőt, tisztviselőt is lehet mondani, de amíg ügyvivő alatt mást is értenek, mint ügynököt, addig az „ügyvivő”-nek a köztudatba átment alakjánál (ügynök) kell maradnunk, mert könnyen megeshet, hogy a megrendelő nem fogadja el a nyomtatványt, bármennyire hivatkozunk is Fogarasira és társaira. Sőt még talán a Typographiának cikkírója, aki ismételten használta vezető cikkben a *kiut* (Ausweg) szót, sem engedte volna meg, hogy *kivezető ut-ra* javítsák azt. És helyesen, mert habár szokatlan, de legalább nem hogy kétséget maga után az *értelemlre* nézve. Inkább legyen valamely

„Világosság”: Nem eredeti eszme. A három sor kissé nyújtottan hat, dicsérendő azonban azok értelem szerinti alkalmazása, fokban tartása és tagolása. — „Bourges”: Jól sikerült munka lett volna eléggé jó és helyes szövegbeli megoldása mellett, ha szedője a diasztésben mértéket tart, mert ebből kifolyólag apróbb hibákba esett. Így a léniadisztést egyes helyeken lezárta, míg máshol nyitva hagyta. Színezése — fekete és világos szürke, nagy és rossz ellentét — sikerülnek nem mondható. — A nyomás mind a négy munkánál jó és tiszta, színezésük, az utolsó kivéve, szintén jónak mondható. — Ezek alapján az első díjat (10–10 K) a „Corvinus” jeligéjű munkának, szedte Lencse Antal, nyomta Dobó József; a II. díjat (két oklevél) pedig a „Levélféj 1911” jeligéjű munkának, szedte Lencse Antal, nyomta Derka Béla, ítélte oda a szakbizottság.

A Szakkör szakbizottsága két pályázatot írt ki; az egyiket a kör levélféjének és levélborítékjának szedésére és nyomására, mely pályázaton résztvehet a Szakkör minden tagja; a másikat pedig a kör meghívó-levelezőlapjának szedésére és nyomására, mely pályázaton csupán a vidéken dolgozó szakköri tagok vehetnek részt. Mind a két pályázat feladata nagyon szép; különösen a levélféj- és levélboríték-pályázaton résztvevő mesterszedőknek adatott meg az alkalom arra, hogy minden ízében modern munkákkal álljanak ki a porondra. A szakbizottság ugyanis szívesen látna, ha a pályázók minél egyszerűbb eszközökkel, lehetőleg csak puszta betűvel igyekeznének a feladatot megoldani, anélkül, hogy a szöveget legcsekélyebb változtatást eszközölnének. Eme óhajással azt akarja elérni a szakbizottság, hogy láthassa, tulajdonképpen mily mértékben tudják a szaktársak kiaknázni a puszta betűk dekoratív hatását. A vidéki szaktársak látáslagosan könnyű feladatot kaptak, valójában pedig ez is sok fejtörést fog okozni mind azoknak, akik annak megoldásával komolyan fognak foglalkozni. Erőpróbaul szántuk ezt a feladványt a tagadhatatlanul erősen fejlődő ízléssel és szaktudással rendelkező vidéki mesterszedő szaktársaknak, akik az ilyen munkákat nem igen méltatják nagy figyelemre, holott a levelezőlap is azon sajtótermékek közé sorolható, amelyeknek előállításánál a szedő szépérzékét nagy mértékben érvényesítheti. A pályázatok részletes feltételei lapunk ezen számának 114. oldalán olvashatók. A pályázatok október 1-én járnak le.

Az Iparművészeti Társulat a Magántisztviselők Országos Nyugdíj-egyesületének megbízásából általános és nyilvános pályázatot hirdetett az egyesületi nyugdíjintézet plakátjára. A pályázaton negyvennégy pályázó ötvenhárom tervezettel vett részt, melyek közül a 300 koronás pályadíjat Szekeres Bélának, az Iparművészeti Iskola növendékének szép pályamunkája kapta.

kifejezés idegenszerű, de *határozott értelmű*, mint „magyaros” és két-értelmű.

Az *elnök* szó is *-nök*-kel végződik, még sem ajánlja a cikkíró, hogy *előülő* (Vorsitzender) szóval helyettesítsük. Alighanem azért, mert az *elnök* szó meghonosodott és nem azért, mert előnyben részesíti a szlávizmust a germánizmussal szemben.

Általában követendőnek tartom a cikkíró jó példáját, melylyel a jó magyarság érdekében előljár és csupán tulásoktól óvom szaktársaimat. A cikkíró maga is azt írja, hogy a nyomtatvány szövege könnyen érthető, világos és szabatos legyen, már pedig, mint a fent idézett példákban látszik, nem minden szó egyszerű és értelmes, amit a nyelvtanárok annak jeleznek és ha szedő, korrektor a rostálás szép munkáját végzi, akkor ne engedje rostálatlanul keresztül a tanár urak tudományos megállapításait sem.

* * *

Néhány igen gyakran előforduló magyartalanságról nekem is meg kell emlékezni. A legkirívóbbakat az *azon*, *ezen* helyhatározókkal követik el, mutató névmásokként használva azokat. A mutató névmások: *ez*, *az*, *emez*, *amaz*. Mégis sokan így mutatnak rá valamely tárgyra: „Ezen cikk keretében . . .”, helyesen így kell írunk: *Eme, e cikk, vagy ennek a cikknek a keretében . . .* — „Ezen oldal”, helyesen: *ez az oldal*. Ellenben: *ezen az oldalon*. — „Azon kérelemmel”, helyesen: *azzal a kérelemmel* stb.

Létezik = van. Például: „Üzletem a Nefejejs-utca 57. szám alatt *létezik*”. Ez csunya germánizmus, ha úgy tetszik: gallicizmus (*il exist*).

„Kérem a címre ügyelni!” Ez így magyartalan. *Szíveskedjék a címre ügyelni!* vagy: *Kérem, hogy a címre ügyelni tessenék (vagy szíveskedjék)*.

„Nálam minden megrendelés pontosan eszközöltetik” = *Minden megrendelést pontosan teljesítek*.

Mint Schwartz szaktárs, én is azzal végzem, hogy az idegen szókkal s németes mondatszerkesztéssel elkövetett magyartalanságokat szaklapközlemények keretében sorra venni nem lehet. Azért módot kellene találni arra, hogy egy egységes helyesírási könyvet adjanak a nyomdász kezébe, mert nálunk annyiféle a nyelvtani szabály, s annyiféleképpen magyarázzák a szavakat, ahány nyelvtanár van, akik közül szerény véleményem szerint Simonyi és Kelemen magyaráz legjobban. Herzog S.

A szedőgépekről.

A *Monoline sorszedő- és öntőgép*. A Monoline sorszedő- és öntőgép Mergenthaler Ottmár egy tanítványának: Scudder Stephen Wilbur amerikai mérnöknek alkotása. Szorosabb értelemben vett hazája tehát Amerikában van; a gyártási engedélyt azonban a többi között Ausztria, Magyarország és a balkáni államok részére felsőausztriai Steyr városban levő Fegyvergyár részvénytársaság is megszerezte magának.

Ezt a gépet legelőször az 1893. évi chikágói világiállításon mutatták be s azóta már meglehetősen elterjedt.

Scudder törekvése a Monoline megalkotásánál odairányult, hogy a komplikált szerkezeténél fogva drága Linotype szedőgépnél sokkal egyszerűbb és ennél fogva jóval olcsóbb szedőgépet hozzon a piacra. Célját sikerült is neki elérnie, amennyiben a Monoline egész szerkezete a lehető legegyszerűbb; csak negyedrészt annyi az alkotó része, mint a Mergenthaler-féle Linotype-é, s mindamelllett 96 különböző betű- és írásjegyre van billentyűje, tehát több, mint bármelyik más konkurensgépre és matricáinak száma is hatszor annyi, mint a többi szedőgépeké.

A feltaláló egyszerűsítési kísérleteinek első eredménye az ugynevezett anyabetűlécek (Matrizenstäbe) megalkotása volt, amelyek gépének megszerkesztéséhez az alapot szolgáltatták.

Míg a Linotype-nál (s más szedőgép-típusnál is) minden betűnek külön matricája van, addig a Monoline-nél egy-egy matricácén tizenkét betűnek a matricái vannak elhelyezve. A nyolc matricácén tehát

összesen 96 betű. Ezen matricalécek éppugy vastagságra, mint nyakuk hosszúságára nézve eltérnek egymástól. Vastagságuk két ponttól tíz pontig terjed. A kélpontos léceken természetesen a *i*, *l*, *t*, pont, vessző stb., a tizpontos léceken pedig az *M*, *W*, *Q*, minusz, négyzet, egyenlőségi jel stb. negatív képei vannak belesajtolva. A matricalécek hosszúsága teljesen egyforma, csak kampóban végződő nyakuk hossza különböző, miáltal lehetővé van téve, hogy a szedett sor megöntése után minden léc az osztószerkezet által a matricaraktár megfelelő rekeszébe visszavihető legyen. A matricák ugyanabból az anyagból gyártatnak, mint amelyből a betűöntéshez használt matricák, s így ellentétben más szedőgépek matricáival, keménységük is megfelelő.

Amint említve volt, a gép szerkezete igen egyszerű, azonfelül a nagyobb surlódásnak kitett alkatrészek kemény acélból gyártatnak, ennél fogva üzembavar alig fordul elő. Kivételt képez azonban a matricalécek raktára, amely azért nevezhető komplikáltnak, mert számtalan kisebb-nagyobb rugóknak, melyek a matricaléceket mozgásba hozzák, itt van a gócpontja. Mindezek azonban kellően fedve vannak, úgy hogy kívülről nem igen érheti őket baj.

A gépnek egyik előnye, hogy elhelyezésére csak igen kicsi hely szükséges és működtetéséhez egynyelcad löerő is elegendő.

Az öntőanyag gázlánggal tartatik folyós állapotban. A rendes hevítés természetesen a gépszedő gondját képezi.

Egészépp szemkörtből, fájdalom, a Monoline sem képez kivételt szedőgép társai körében, amennyiben a rajta dolgozó szedőnek a nagy hőség mellett, amelyet több gépnek az aláfütése okoz, az elégett gáznak bűzét is kénytelen közvetlen-közlelől beszívni. Feltétlenül megkövetelendő tehát, hogy a Monoline csak olyan helyiségben legyen felállítható, amely elég magas és könnyen szellőztethető.

A Monoline-on való szedés elég könnyen elsajátítható, mivel egyszerűen csak a billentyűzésre és a sorok pontos kizárására kell figyelmet fordítani; természetesen ezzel nem azt mondom, hogy a gép mechanizmusát nem szükséges megismerni, sőt csak ennek alapos ismerete után válhatik valaki jó gépszedővé.

A gép működése a következő: A mint a billentyűzeten a kívánt betűnek megfelelő billentyűt megnyomintjuk, a raktárból kiszabadul az a léc, amelyen ez a betű-matrica van, s ugyanabban a pillanatban előugrik a gyűjtőben alkalmazott tizenegy betűfogóléc (Stopbar) egyike és megakadályozza a matricalécnek mélyebbre való esését és ezzel egyidejűleg a gyűjtőék (Sammlerkeil) rátolja azt az öntőkatlanig vezető léniára. Ha tehát például az *e* betűnek a billentyűgombját megnyomintjuk, úgy a raktár negyedik rekeszéből kiszabadul egy matricaléc, alul pedig előugrik az 5-ös számú betűfogó, amennyiben az *e* betű anyamintája az alulról számított ötödik barázdában van elhelyezve.

Minden szó közé egy-egy kizáróék kerül, amely rendes körülmények között egy félnyegzetnek felel meg, önműködőleg azonban egynegyed ciceróval vastagabbra tágul, s ezáltal a matricagyűjtőben levő sort kizárja, öntésre alkalmassá teszi. A kizárt sor most már a fent említett vezetőlénián a gép másik oldaláról egyidejűleg elindult öntőformával együtt az öntőkatlan elé kerül s ebben a pillanatban lecsap a katlanban levő szivattyukészülék és a forró fémét az öntőformába löveli. Ezzel a sor megvan öntve. Most aztán működésbe jön az osztószerkezet. A matricaléceket összeszorító gyűjtő kissé kitágul, a vezetőléniát a barázdákból kihuzódik, úgy hogy a matricalécek rendes állásba kerülnek s az osztószerkezet rudjaig vitetnek, melyek azokat kampóiknál fogva felkapják és a raktár mögött alkalmazott toló segélyével rendes helyükre tolják.

A hibásan kizárt sort a Monoline sem önti ki, hanem egyszerűen elosztja. A sorszelesség és betűfaj változtatása is gyorsan eszközölhető.

Amint a fenti leírásból is látható, a Monoline is pontosan működő szedőgép, melynek elterjedését csupán az az egy, de igen nagy hátránya akadályozza, hogy eddig nem sikerült kétbetűs szedőgéppé tökéletesíteni, úgy, amint azt a Linotype vagy Viktorline-szedőgépeknél sikerült. Egyébként a Monoline-on is annyi betűt (óránként átlag 5000-et) lehet szedni, mint amazokon.

Sch. R.

Blokálás a gépszedésnél. Művek, könyvek szedésénél gyakran előfordul, hogy a következő szövegrészre is hivatkozni kell. A kéziratban előforduló lapazám ilyenkor természetesen nem lehet helyes, de azért a helyes oldalszám sem szedhető ki, mert azt még nem tudjuk, tehát az illető utalást fel-fordított betűvel (blokálassal) jelezzük. Más kétséges szövegrészeket is így jelezzük. Ez aztán a kefelevonatban a korrektor figyelmét nem kerüli el és ha ez a korrektor által sem javítható, a szerző biztosan figyelmeztet lesz rá. Sőt a korrektúra-ív egyszerű áttekinthetőségénél más érdekelt is, mint művezető vagy intéző, úgy ilyen (■) markánsan jelzett kérdéses helyen nem síknan egykönnyen át és az a megbecsülhetetlen ennél az egyszerű eljárásnál. A gépszedésnek egyik kellemetlen oldala az, hogy ezen egyszerű jelzés ott nem alkalmazható! Itt rendszerint azzal kell megelegednünk, hogy nullákat vagy minusz szedjünk. Azon esetre, ha a házi vagy első szerzői korrektránál az utalást megfelelően kijavíthatjuk, akkor elégséges ezen ismeretlenül jelzés. De nem ritkán áll elő azon eset, hogy a kérdéses rész beillesztését egy későbbi javításnak kell fentartani. Mármost ha a figyelmes revizor ilyen elintézetlen esetre a gépreviziónban bukkan, ez csak a legritkább esetben intézhető el rögtön, ami bosszúságot, idővesztést okoz és a vége sokszor az, hogy a formát a gépből ki kell emelni. Ezért elkerülhetetlenül szükaéges, hogy ezen kétséges helyek a gépszedésben is feltűnőbben jeleztesenek. Ezidő szerint a gépszedésnél ilyen eszköz nem áll rendelkezésünkre; van ugyan a Monotype-rendszertű szedőgépeknél egy úgynevezett rossz-jel, de ezzel nem helyettesíthetjük a blokálást. Némi javulás már az is, ha kiemelő írás (kétfetűs matrica) áll rendelkezésünkre és a nullákat félkörvölből (pl. 000) szedjük. Ha azonban ezen kiemelő írás a munkában sűrűn előfordul, akkor a célt nagyon tökéletlenül érjük el. Azért ilyen esetekre egy külön jelet kellene alkalmazásba hozni és pedig az írás nagyságának megfelelő kövér kockákat vagy pontokat, pl. ■ ■ ● ● Ennek a költsége nagyon jelentékeny és számba sem jöhet azzal az előnnyel szemben, amit a fenti esetek kiküszöbölésével elérhetünk. A soröntőgépeknél ezen jel mint kézimatrica a sorba könnyen betehető és a Monotype-gépeknél pedig a matricakeretbe beilleszthető volna. Ha a blokád-matricát a legkisebb betűfajnak megfelelőleg választjuk, úgy az a nagyobb betűfajokhoz is használható, tehát csak egyszer volna beszerzendő. Megjegyzendő, hogy a szedőgépeken használatos körzetek között már vannak is erre alkalmas jelek. — (Az „Allgem. Anzeiger für Buchdruckereien“-ből.) Ss.

A levélborítékok szedéséről.

A napjainkban kezeink között megforduló nyomtatványok egy részén meglátszik a nemes egyszerűségekre való törekvés, melylyel mindenkor és minden esetben könnyebben érhetjük el a jó hatást, mint a sok felesleges diszitással tulzsufolt nyomtatvánnyal. Különösen az üzleti nyomtatványoknál tapasztalhatjuk ezen új modern irány kultiválását, melynek alapelvei az esztétikai szempontoknak a szedéstechnikában való érvényesítésében gyökereznek. Mesterszedőink nagy részét már a tisztult művészi elvek irányítják munkájuk közben és különösen a kereskedelmi nyomtatványok szedésénél érvényesítik ebbeli tanulmányaikat nagyon szép eredménnyel.

Ismét egy új vaskolléga! Egy londoni híradás szerint az egy év-tizeddel ezelőtt a nyilvánosság elé vitt „Pulso-type” szedő- és osztógép végre gyakorlati alkalmazását talál. Ezen szedőgép teljesen különbözik a már használatban levőktől, mert betűöntődei betűket szed, s automatikus kizáró készülékkel van felszerelve; kezeléséhez egy ember is elegegés, aki óránként 5000 betűt képes szedni. Az osztás céljára külön gép szolgál, melynek teljesítménye óránként 10-11 ezer betű, s bármilyen bevágású betűk osztására alkalmas. A gépek ára körülbelül 5500 korona. Az új vaskollégáról egyelőre csak ennyit mond a hír; hogy milyen a gép mechanizmusa, működés, tehát a gyakorlatban való használhatósága: azt nem tudjuk, s így még korai volna véleményt mondani róla.

A szedőgépgyárak 1910. évi nyereségéről eddig a következőket jelentették: A londoni „Lanston Monotype Corporation Limited” üzletét 39.663 font sterling (kb. 951.812 korona) nyereséggel zárta le, az előző évi nyereség-áthozattal 54.668 font sterling (1.312.032 kor.) a tiszta haszon, melyből 4 százalékos osztalékot fizetnek a részvényeseknek, 180.000 koronát üzem-bővítésre fordítanak, 276.120 koronát pedig a mostani üzletév számlájára visznek át. — A newyorki Mergenthaler Linotype Company az elmúlt évben 2.763.869 dollár (13.9 millió korona) hasznot ért el, vagyis 600.000 koronával többet az előző évi nyereségnél.

A szedőgépek száma Németországban. 1910. év végén felvett statisztika szerint a német birodalom területén üzemben levő szedőgépek száma az elmúlt év folyamán 379 darabbal, a gépszedők száma pedig 472-vel szaporodott. — Az összes szedőgépek száma 3403, mely szám az egyes szedőgéptípusok között a következőképp oszlik meg: 1477 Linotype, 903 Typograph, 383 Monoline, 393 Monotype-lyukasztógép és 247 Monotype-öntógép. A szedőgépek nagy térfoglalását bizonyítja azon körülmény, hogy az 1907. évi statisztikával szemben a szaporodás nem kevesebb, mint 1197 darab szedőgép (vagyis 55 százalék). — A brandenburgi gépszedő-egyesület most közzétett adatai szerint az elmúlt év végén Nagy-Berlinben és közelfekvő vidéken 165 nyomda-üzemben használtak szedőgépeket (1909-ben 148-ban); ezek közül 102 (89) van Berlinben, 19 (18) annak külvárosában, 44 (41) Brandenburg más városaiban. A használatban levő 548 (460) szedő- és öntógép közül 220 (178) Linotype, 130 (115) Typograph, 58 (56) Monoline, 86 (68) Monotype-lyukasztógép és 54 (43) Monotype-öntógép. A mint a fenti adatokból is láthatjuk a legnagyobb elterjedtségnek örvend a Linotype, míg a Monoline csak igen kis számban nyert alkalmazást. A statisztika felvétele idején a Viktorline még nem volt használatban.

SELMECBÁNYAI ELSŐ HENGER-
MALOM ÉS LISZTKERESKEDÉS

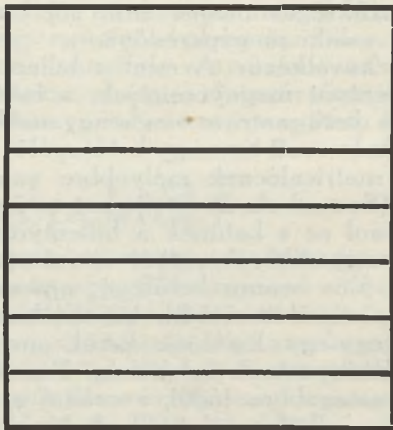
NEUDOERFER

1. példa. Ezen példán a sorok csoportosítása, illelőleg a fősrónál alkalmazott iniciálék valamelyes feltűnése való törekvése vallanak. Két színben is nyomható és pedig vagy a cég nevét emeljük ki feltűnő színnel vagy pedig a keretet és a vonalakat nyomjuk külön egy szolid és diszkrét határu színnel. Két színben való nyomtatásnál ügyeljünk arra, hogy a színek egymással és a levélboríték színével harmonizáljanak, nehogy sorokalkotta foltot megbontsák, a ezzel a szép hatást elrontsák.

• Iparművészeti bronz-
áru gyártás

Jungfer Gyula

Császári és királyi udv. épület- és mű-lakatos
Budapesten
Iroda: VIII, Berzsenyi-u.
6.sz. Telefon 50-71. szám
Gyár: VIII, Kerepesti-ut 26. sz. alatt
Telefon 170

2. példa. Sötétebb színű levélborítéknál ajánlatos a szöveget markáns írásfajból szedni. E példán nagyon szép foltot ad a sorok tömör tömbje és ezt a rendes nagyságu levélborítéknál nagyobb mértékben érhetjük el, tekintve azt, hogy ezen példa csak egy negyede az általános használatban levő 44-es borítéknak. — Két színben való nyomtatás esetén elegendő a nevet kiemelni. Világos színű levélborítéknál jó hatást érhetünk el úgy is, ha az egészét erősen tompított színnel nyomtatjuk.

Sikszedéses munkára kiválóan alkalmas a levélboríték, mert annak egész felületét használhatjuk fel a szedés artistikus kiképzésére.

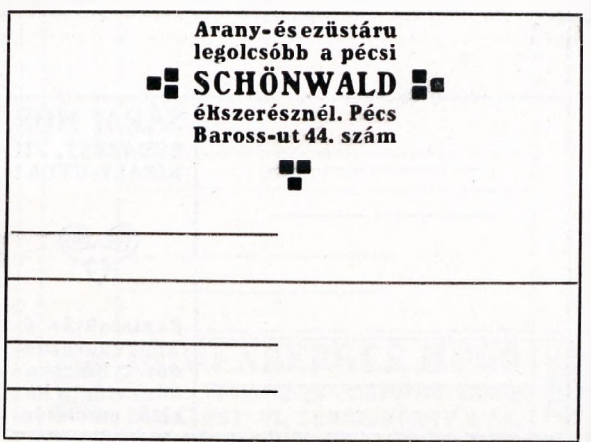
Jelen cikkünknek tárgyául a levélborítékszedést választottuk, de ennél követendő elveket csak nagy vonásokban fogjuk vázolni, s inkább példákat beszéltetünk, hogy tanulni vágyó olvasóink értékesebb utmutatást nyerjenek a levélborítékok modern, izléses és hatásos előállítását illetőleg.

A levélboríték tudvalegőleg szoros tartozéka az egyéb kereskedelmi nyomtatványoknak (levélpapírnak, jegyzéknek, számlának) s így teljesen életrevaló a ma igyekezet, hogy a levélborítékok azokkal egyöntetű kivitelben állittassanak elő. (Lásd a mellékletek között lapunk levélpapírját és levélborítékját.) Sőt üdvös dolog, ha a mesterszedő a levélborítékot mindenkor egyöntetűen tervezi meg azon nyomtatvánnyal (például: körlevél, családi értesítő, meghívó stb.), amelynek borítására az felhasználatik. Kívánatos ez már csak azért is, mivel a rendelő

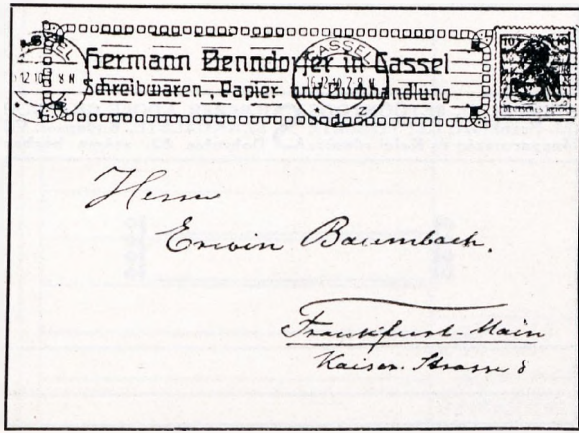
is — az izléses nyomtatványok iránti szépezzékének kifejlődése folytán — szívesen veszi, ha levélborítékjának szedésénél nem járunk el oly mostohán, mint a közelmúltban, amikor annak előállítására kevesebb gondot fordítottunk.

A levélboríték szűkebb értelemben vett reklámyomtatvány lévén: a rendelő érdekében cselekszünk, ha azt az eddiginél szokatlanabb, tehát feltűnőbb modorban szedjük, nagyobb gondot fordítván annak szép kivitelére, melynek a sorok és az azokból alkotott sorcsoportok helyes, logikus tagolásában, céljának megfelelő egyszerű diszítésben s izléses szinezésben kell megnyilvánulni. A modern szedéstechnikai elveknek hódoló mesterszedők — mint már említettük — a boríték egész felületét használják fel a szedés artisztikus kiképzésére és a

3. példa. A sarokba szedett szöveg újszerű elhelyezését mutatjuk be példán. Jó hatású levélborítékot nyerünk, ha az 5-6 sorból álló szedésből tömör foltot alakítunk a középre, a felső szélről négy-öt pontnyira állítjuk, esetleg a szöveg foltjának megfelelő vastagságu vonalkeretet is alkalmazunk. Két színben való nyomtatás csak fokozná a jó hatást, s ez esetben a nevet és az esetleges keretet, vagy az utóbbit és a szöveg körül alkalmazott három diszítódarabot nyomtassuk élénk színnel.

4. példa. Mint cikkünkben már említettük is, a levelek géppel való lebélyezése közben gyakran megesis, hogy a bélyegzővel átnyomják a levélboríték cégfeliratát is. — Ez természetesen sérti a levelező közönség érdekeit, elvégre nem azért nyomtatják a levélborítékokra a cégfeliratot, hogy azt a postai kezelés közolvashatatlanná tegyék. Addig is azonban, míg a lebélyegzéshez alkalmasabb gépeket vesznek használatba, ajánlatos a cégfeliratot a levélboríték más helyére nyomtatni.

fejet, a bélyeg helyét s a címzésnek szánt vonalakat léniakkal vagy sorkörzettel egybefoglalják, hogy az egységes hatást elérhessék.

A szöveget rendszerint a levélboríték felső részén — egész szélességben, vagy a bal sarokban, esetleg a baloldali egyharmad teljes magasságában — helyezik el (lásd az 1., 2. és 3. példákat), aminek azonban egy nagy hátránya is van.

Ugyanis a kereskedelem és ipar rohamos fejlődésével a postai levélforgalom is hatványozott mérvben fokozódott, olyannyira, hogy annak gyors lebonyolításához immár gépeket is használnak. A levélbélyegek lebélyegzésénél veszik igénybe ezeket a gépeket, melyeknek segítségével a boríték felső részét 5-6 ciceró magasságban átnyomják s ezzel az odaragasztott bélyeget lebélyegezik. Az ilyen gépeket külföldön a nagyobb postahivatalokban már hosszabb idő óta használják s kétségtelen hogy előbb-utóbb nálunk is általános használatba veszik, s akkor gyakran fogunk látni olyan levélborítékokat, melyeknek cég feliratát ezen gépeken átnyomták, olvashatatlanná tették (4. példa).

TECHNIKAI UJÍTÁSOK

A bécsi Graphische Lehr- und Versuchsanstalt chemigrafiai szakosztályának egyik tanára: Tschörner Lajos egy készüléket talált fel képeknek távirati úton való továbbítására. A készülék két részből áll: egy feladó, s egy átvevő szerkezetből és az eddig ismert „fototelegráfok”-tól annyiban különbözik, hogy minden táviratvezetékhez lehet hozzákapcsolni és valóságos hálózatos képeket „szállít”, úgy hogy azok fémlemezre is felvehetőek és azonnal marathatók. Az ezen készülékkel megtáviratozott képekről tehát rövid alatt készülhetnek el a nyomtatásra alkalmas klicék.

A PAPIRSZAKMÁBÓL.

A diósgyőri papirgyár kibővítésének terve — mint hírlik — megfeneklett, amennyiben az üzem kibővítéséhez szükséges vízmennyiséget a meglévő források, melyek a merített papir gyártásához való kitűnő minőségű vizet adják, nem bírják szolgáltatni.

A magyarországi papirgyárak a napi forgalomban előforduló papírneműk árát — úgy látszik, közös megegyezés alapján — felemelni szándékoznak.

A papircsokk drágulása bekövetkezett, noha az osztrák és magyar papircsokgyárak kartellje nem jött létre. Az eddigi árakat 100 kilogrammonként két koronával emelték fel egyes vállalatok a ezt a nyersanyagok és munkabérek drágulásával indokolják. A csomagoló papírok árát különben a német papirgyárak is felemelték.

A monarchia összes selyempapirgyárosai egységre léptek, melylyel a selyem- és cigarettapapírok eladási árát szabályozták.

Felbert Gyula, a theresienthali papirgyár raktára és magyarországi képviselője, raktáron tart rendkívül nagyválasztéku nyomó, középanyag, famentes és amerikai illusztrációs műnyomópapírokat, ugyszintén legfinomabb színes borítékpapírokat, duplexet és kartonokat.

SZAKIRODALOM.

Az „Annuaire d'Imprimerie”, a francia nyomdászok évkönyvének 21. évfolyama, Müller Arnold szerkesztésében, negyazáz oldalnyi terjedelemben jelent meg. Az évkönyv tartalmaz szakcikkekken kívül apróbb jegyzeteket és felvilágosításokat is. Ujítás a könyvben a nyomdai technikában előforduló mesterszavak szótára, amelyből az idén csak az A betűseket közölték. Valószínűleg azért, hogy még vagy huszonnégy évig biztosan megvegyék a francia szaktársak az évkönyvet.

Bogtrykkerkunstens og Avisernes Historie cím alatt egy rendkívül érdekes könyv jelent meg norvég nyelven H. Schreiber szaktársunk tollából. A mű a könyvnyomtatás s a hírlapok fejlődésének

történetét tárgyalja. Az igen értékes — a nyomtatásnak az északi államokban való fejlődését is tárgyaló — tartalomnál még becsebbebb és érdekesebb a mű nyomdai kivitele: a szövegoldalak Gutenbergkorabeli jellegű, öt színben nyomott, diszítással és iniciálékkal vannak dekorálva; a mű egyébként is dusan van illusztrálva eredeti nyomtatvány-remek felhasználatával. A művet — mely írójának és kiadójának szakmájuk iránti nagy szeretetéről tanuskodik — W. C. Fabritius & Söhne cég nyomdaja nyomtatta Christiania városában.

IRODALOM.

Ipari szervezkedés. Dr. Dóczi Sámuel írta ezen vaskos kötetet, mely részletesen, de könnyen érthető formában a közvetlenül ismereti mindazt, amit az ipari szervezkedésről tudni óhajtunk.

A Magyar Iparművészet ezidei 4. számában Divald Kornél tollából a régi himzésekéről és népművészetéről igen érdekes a dusan illusztrált cikk látott napvilágot. Ezenkívül Lengyel Géza méltatja a hosszabb szünet után ismét a nyilvánosság elé lépő a figyelemre legméltóbb magyar szobrászok egyikének: Kalmár Elzának művészetét, melynek fejlődéséről a Kéve tárlatán kiállított majolikából, mázos, szines cserépből készült apróságaival tett tanubizonyosságot. Az ezután következő cikkben Dr. Csermelyi Sándor az országos Ráth György-múzeum emlékérem-gyűjteményének néhány kiválóbb példányát ismerteti. Tartalmuknál fogva értékes értekezések azok is, melyek az orosz műipari stílusról és a francia iparművészet állapotáról számolnak be.

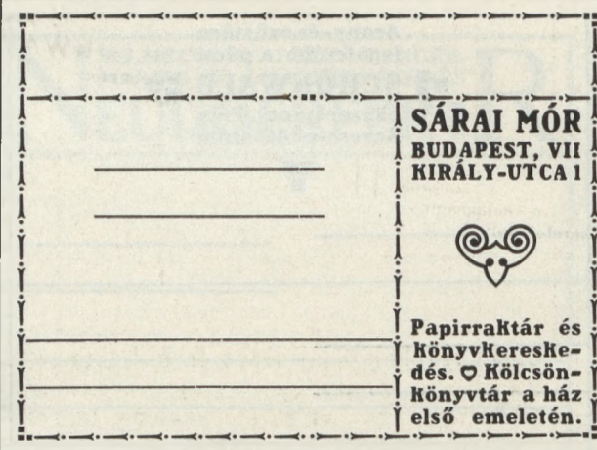
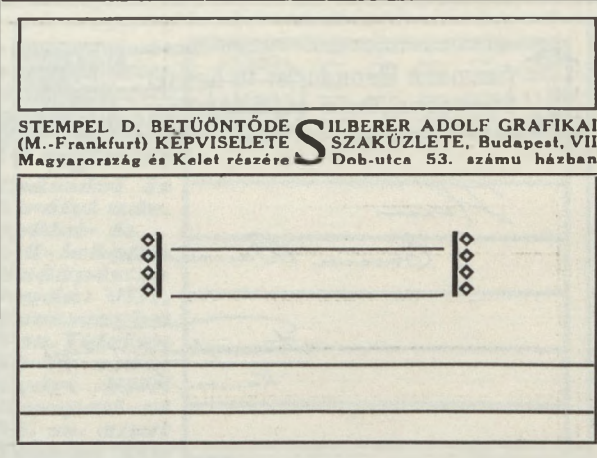
FŐVÁROSI HIREK.

Az Országos Iparegyesület — mely ez évben éri meg fennállásának hetvenedik évfordulóját — ez évi közgyűlése alkalmából közzétette évi jelentését, melynek bevezetőjében foglalkozik Magyarország közállapotai, melyeknek konszolidálása már kezdetben is bizonyos nyugalmat és némi biztonságot hozott az ipari élet fejlődésére és elősorolja az ipart érdeklő mindazokat a kezdeményezéseit, melyekkel az elmúlt évben behatóan foglalkozott, könnyen áttekinthető gazdag képet nyújtván a tavalayi esztendő ipari életének. — Az egyesület tagjainak száma 2835, költség-előirányzata 106.325 K., vagyona 121.165 K., ösztöndíjalapjai 69.309 koronára rugnak.

A Szent-György Céh kiaplastikai szakosztálya ez év végén az Iparművészeti Múzeum csarnokában kiaplastikai kiállítást szándékozik rendezni, amelyen résztvehetnek: mindennemű nemes anyagból készült kisarányú szobrok, reliefek, pecséték, gemmák, érmek, plakettek és ékázerek (amennyiben emberi és állati dekoratív motívumokat tüntetnek fel). Porcellán-, gipsztárgyak

Ezt ugyan el lehetne kerülni egy praktikusabb gép alkalmazásával, de mindaddig, míg ez megtörténik — a levélforgalom gyors lebonyolítása érdekében — alkalmazkodni kell a használatban levő bélyegzőgépekhez, úgy amint azt a külföldi kereskedők és iparosok teszik, akik cégfelirataikat a levélborítéknak más, az átnyomatás veszedelmének kevésbé kitétt helyére nyomtatják. Igaz, hogy a magyar közönségnek nincs érke az ilyen csekélynek látszó, valójában pedig nagy fontosságú dolgok iránt, amit mi sem bizonyít jobban, minthogy még a levélbélyegeket sem ragasztják a posta által kívánt helyre (a levélboríték jobb felső sarkára), hanem a legtöbb esetben a hátlapra, zárópecsét gyanánt ragasztják fel óvatosságból: „hátha valaki felbontaná?!“

A géppel való bélyegezésnél fontos az is, hogy a levélborítékok

	<p>5. példa, melynek szedésénél már figyelemmel voltunk a postai kezelés megkönnyítésére. A felső üres hely a levélbélyeg felragasztására szolgál a rendes nagyságú borítékon 5-6 cicerónak felel meg. A szöveget szintén a fentemlített körülményre való tekintetből helyeztük el a jobb oldalon. — Az így előállított boríték minden tekintetben megfelel a céljának; gépen való bélyegezését semmi sem akadályozza, könnyen kezelhető a szétválasztás is, különösen ha két színben állítjuk elő.</p>
	<p>6. példa. Amennyiben alkalmas szöveg áll rendelkezésünkre, úgy tetszetős levélborítékot állíthatunk össze ennek a példának a mintájára. Ennek kedvéért azonban nem szabad erőszakolni a sorcsoportosítást, mivelhogy — amit különben minden más szedésmunkánál is figyelembe kell vennünk — csak logikus és természetes soralkitással érünk el jó hatást. Két színben való nyomtatás esetén csupán a keretvonalakat nyomjuk valamely élénk színnel, hogy a sorok erős feltjét némileg enyhítsük.</p>

egyenlő nagyságúak legyenek; erre enged következtetni a kereskedelmi miniszternek az iparkamarához intézett felhívása, hogy hassanak oda, miképp a kereskedelmi levelezés burkolására lehetőleg egyenlő nagyságú levélborítékok használtassanak.

Igyekezzünk tehát mi is alkalmazkodni a posta kívánalmaihoz s úgy tervezzük a levélborítékokat, hogy azoknak gépekkel való bélyegezése ne ütközzön akadályokba. Különösen olyan borítékoknál kellene ezt megtenni, melyek a nagyobb tömegekben feladott nyomtatványok (például körlevelek, osztályorsjatek-prospektusok stb.) burkolására szolgálnak. Az e célnak megfelelő megoldásokat az 5-8. példákön és egyik mellékletünkön láthatjuk.

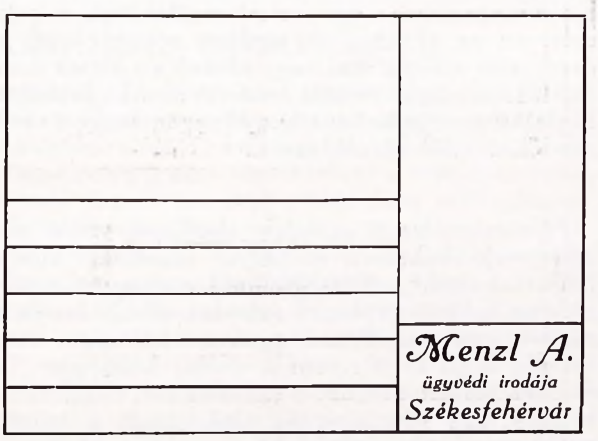
A postai osztályozó és kézbesítő-személyzet munkájának megkönnyítése végett a címzésnek szánt vonalakat az eddigi közismert mód helyett célszerűbben kellene elhelyeznünk. Postai kezelés gyorsítása szempontjából nem helyes, ha a közelebbi cím (rendelteségi hely, utca, házszám), írására való két vonalat a boríték jobb oldalán, alul

alkalmazzuk (habár ezt a hibát maga a posta is elköveti: a levelezőlapoknál), mert a levelek osztályozásánál a címzett neve nem bír annyi fontossággal, mint a rendeltetési hely, tehát az ezeknek a felírására szánt vonalakat szembeötlőbb helyen kell alkalmaznunk, amit azzal is lehet indokolni, hogy a postai kezelők és kézbesítők munkájuk közben a leveleknek jobb alsó sarkát fogdossák össze, úgy hogy a ház-, emelet- és ajtószám nagyon sok esetben elmosódik, olvashatatlanná válik. Ezekre való tekintetből a cím írására szolgáló léniáknak az eddigitől eltérő elhelyezésének változatait is több példán mutatjuk be, sőt a cégfeliratoknak a jobboldalon való elhelyezését is ebből a szempontból kíséreltük meg s mint látjuk az ilyen boríték nagyon praktikusnak látszik.

7. példa, melynél — mint látható — az egész szöveget a levélboríték alsó részén helyeztük el. A levélbélyegek felragasztására bőven van hely a felső részen. A boríték felületének ilyen módon való megosztásánál azonban ügyelni kell a keletkező mezőnyök egymáshoz való arányosságára; nagyon bántó hatást értünk volna el, ha például a két oldalmezőnyt keskenyebbre s az alsót pedig — melybe, tegyük fel több szöveget kellett volna elhelyezni, magasabbra vettük volna.

8. példa. A 2-3 soros cégfeliratot rendszeren a felső balsarokba szokás nyomtatni, díszítés nélkül. — Ennek a példának a szedésénél már egységes hatásra törekedtünk, amidőn a szöveg sorait a címzésnek szánt vonalakat és a bélyeg helyét egyszerű léniákkal egybefoglaltuk s így a boríték egész felületét használtuk ki és ily módon egy olyan jó hatású levélborítékot sikerült összeállítani, amilyent ilyen kevés szöveggel s díszítéssel csak lehetett. A hatás két színben való nyomással emelhető.

A levélborítékok szedéséhez — mint minden modern munkához — csupán két-három betűfokozatot használjunk, s a nevet szedjük a nagyobbik betűfokból, míg a többi szöveget kisebb fokozatból. Szokás, hogy a cég lakhelyét is nagyobb betűkből szedjük, de ez nem okvetlenül szükséges. A szöveg sorait ne osszuk szét sok csoportra, mert esetleg nyugtalanná tesszük a munkát; leghelyesebb a sorokat egyetlen csoportba tömöríteni és megfelelő díszítőanyag segítségével dekorálni. Sok szöveg esetén természetesen nem térhetünk ki a szövegnek csoportokra való osztásától, ilyenkor azután annál nagyobb gondot kell fordítanunk azoknak kerettel való egybefoglalására, hogy az egységes hatást biztosíthassuk. A díszítést ne vigyük túlzásba, hanem tartssunk mértéket, gondolván arra, hogy a díszkrét és lehető legegyszerűbb díszítés csak a munka előnyére válik s annak eleganciáját biztosítja. Ez lebegjen a szemünk előtt akkor is, amikor esetleg két színben nyomtatják a levélborítékot. Ebben az esetben arra kell ügyelnünk, hogy a színezéssel ne bontsuk meg a kompozíció egységes hatását.

vagy másolatok a kiállításon nem vehetnek részt.

Lakásberendezési kiállítást rendez az Iparművészeti Társulat ez év őszén a Technológiai Múzeumban. A kiállítást az eddigi ilyenfajta kiállításoknál érdekesebbnek ígérkezik, mert annyi tervező és iparos jelentkezett, hogy a rendezőbizottság — helyszüke miatt — két egymásután következő kiállítást tervez. — Mindkét kiállításon egy ötszobás uri lakás, egy négyszobás polgári lakás, egy kétszobás munkáslakás és egy egyszobás garzónlakás berendezése lesz látható.

Baer Ottó festékgyára magyarországi kő- és könyvnyomdai festékgyár-osztályát Lorilleux Ch. és Társa cégnek eladta, amely az előbbi cég magyarországi galíciái, bulgáriai és szerbiai vevőkörét is átvette.

A Rigler József Ede Papírneműgyár Rt. mint értesülünk — rózsautcai gyára kitelepítésének tervével foglalkozik s e célból Angyalföldön telket keres megvétele.

A Grosz Sándor-féle grafikai szaküzletbe, mely ujabban több külföldi cég képviselőletét megszerezte, Kallós Odón szakértársunk társul belépett. A szaküzlet Budapest Izabella-utca 96. sz. alatt van.

VIDÉKI HIREK.

A kolozsvári segélyzőegyesületi csoport ez évben ünnepli meg 50 éves fennállásának jubileumát és eme nevezetes esemény alkalmából június hó 4-én és 5-én jubileumi ünnepélyt s ennek keretében közebédet, táncvigalmat és felolvasással kapcsolatos grafikai kiállítást rendez. A kiállítást és szakfelolvasást a Szakkör rendezői: felolvasók Pollák Simon és Pavlovszky Alajos szaktársak. Az ünnepélyen közreműködik szakegyesületünk „Ébredés” dalköre is.

Kassán az Iparművészeti Társulat a kassai kereskedelmi és iparkamarával karöltve iparművészeti kiállítást rendez, mely — értesülésünk szerint — augusztus vége felé nyílik meg s résztvevőknek azon Kassa és vidéke művészeti iparosai, a Társulat pedig gyűjteményeinek kiválóbb tárgyait állítja ki. Különös érdeklődést kelt majd a fürdői emléktárgyak sorozata, amelynek célja, hogy kiszorítsa a felvidéki fürdő- és üdülőhelyek bazárjait megtöltő idegen s iázletelen ilyen munkákat.

A nagyváradi nyomtatványkiállítás — az egri kiállításnak pünkösdi ünnepekre való halasztása miatt — június hó 24-én tartjuk meg.

Pécsett új nyomdai részvénytársaság alakult „Pécsi Katolikus hírlapkiadó- és nyomdai Rt.” címen. Az eredetileg tervezett 60.000 K alaptőkét — tulajgyezés folytán — legközelebb 100.000 koronára fogják felemelni.

Nyiregyházán ismét szaporodott a nyomdák száma, amennyiben Feldmann és Burger cégcím alatt új nyomda alakult, amely működését már meg is kezdte.

Jägerndorfban (Osztrák-Szilézia) a szakársak „Graphischer Klub” cím alatt egyesületet alapítottak, melynek célja a tagok szakmabeli továbbképzése, oktatása.

Ausztria területén állomásosó 17. hadtest parancnokánál modern felszerelésű nyomdákat állítottak fel, melyekben a katonai szolgálatban levő nyomdászokat alkalmazzák munkásokul. A gráci katonai nyomdában egy szedőgép is van működésben.

A **stuttgarti** városi tanács pályázatát hirdett nyomtatványok szállítására s annak feltételei közé oly pontot is felvett, mely jogot ad neki arra, hogy a munkások és főnökök által közösen megállapított árszabályt nem respektáló nyomdákat a pályázatból kizárassa.

A **páriai** könyvipari kiállításon — az eredeti tervtől eltérőleg — mindazon külföldi gyártmányok is kiállítottak, melyek valamelyes vonatkozásban vannak a nyomdászattal és a grafikai művészettel. A kiállítás május 2-től július 25-éig marad nyitva.

A **repülőgépek** feltalálásának korszakát éljük és így ne csodálkozunk, hogy a több százföldi vegyes foglalkozású (mérnök, orvos, mechanikus, tanár, soffőr, kovácsegény, földmives, szabó) repülőgép-konstruktorból álló gárdához immár egy vérbeli nyomdász is csatlakozott. Egy külföldi hír szerint a westfaliai Gesecke-ben Limbach József betűszedő egy új kétfedelű repülőgépet szerkesztett.

HIVATALOS RÉSZ.

Körhelyiségünk. Figyelmeztetjük a t. szakársakat, hogy a Szakkör hivatalos helyiségét az *anyaegyesület* üléstermébe (bejárat a *Typographia udvari szobáján keresztül*) tettük át, ahol vasárnaponként délelőtt 9—1 óráig tartunk hivatalos órát s ugyanott vehetik igénybe a tagok a könyvtárt, a szak- és egyéb folyóiratokat, valamint a rendelkezésükre álló társasjátékokat. Amennyiben az ülésterem el lenne foglalva, a hivatalos órákat a *Typographia udvari szobájában* tartjuk meg.

Választmányi ülés 1911 április 20-án. Jelen vannak: I. alelnök, I. és II. titkár, pénztáros, ellenőr, I. és II. gazda és 19 választmányi tag. Igazolva távol: Pollák Simon elnök, Faltusz Ede II. alelnök és Bauer Henrik. Elnök távollétében I. alelnök nyitja meg az ülést. Kún Kornél napirend előtti felszólalása és az I. alelnök válasza után a választmány a múlt ülés jegyzőkönyvét hitelesíti. Elnök megbízásából titkár jelentést tesz a szegedi, nagyváradai és egri kiállításokról, illetve előkészítéséről s a nemzetközi nyomtatványkiállítás sikeréről szólva javasolja, hogy Spitz szakársnak és társainak jegyzőkönyvi köszönet szavaztassék. Elfogadják a szaktanfolyamok befejezéséről szóló

Szedéstechnikai feljegyzések.

Kétféle betűk. Az ujabban piacra került különböző betűvel való munkálkodásnak tagadhatatlanul sok előnye van, nem hallgathatók el azonban a hátrányok sem. A hátrányok közé sorolandó a különböző metszésű betűk, vagyis amikor egyes betűkből kétfélet metszenek. Például:

ee FH NN ee ss AA FH NN ss ee ss AA FH SS

Feltételezem, hogy minden szedő megismerkedik a rendelkezésére álló anyag jellegzetességeivel s így az ily betűfajok változó betűit is ismeri. Ennek dacára mégis a legtöbben csak nehezen szoknak hozzá az ily kétféleségekhöz, azért, mert a leggyakrabban használatos betűfajoknál ez nem áll fenn s így az egyszerűséget annyira megszoktuk, hogy ez szinte második természetünké vált. Ez a magyarázata aztán hogy az ily betűfajoknál a kétféle betű következményeként a szedésben sok hiba támad, az osztásnál pedig elkerülhetetlen a „fisch”. Ennek elkerülése végett ajánlatos azokat az eltérő betűket — melyeket csak rendkívüli esetben alkalmazunk — magába foglaló rekeszt karton- vagy nemezipapírral lefedni. Eredménye ennek az, hogy úgy a szedésnél, mint az osztásnál a lefedett rekeszt látva, nem nyulhatunk abba még csak tévedésből sem.

* * *

Az árral való munkálkodásnak nagyon gyakran káros következményei vannak. Az előrelátó amerikaiak például egyáltalán nem ismerik az árat, hanem csakis pincettel dolgoznak. Rossz szokás, hogy a szedők nagy része a fiókokba szorosan elhelyezett betűket előszeretettel árral emeli ki. Teljesen eltekintve attól, hogy a betűnek ily módon való kiemeléséhez több idő szükséges, mintha a fiókokat magasan emelve kissé megrázzuk s így azokat meglazítjuk, a betű képe gyakran sérülést szenved az ár által. A sérülést sokszor csak a gépreviziónál vesszük észre, ami aztán a mai nagy alakok s a gépek hozzáférhetetlen szerkezete miatt fáradságos és időt fecserlő munka létrehozója. Idősebb szedők és tördelők gondja kellene hogy legyen, hogy a melléjük beosztott fiatalabb szedőket ettől elszoktassák.

* * *

Harántvonalozott számlák előállítás. Sok olyan nyomtatvány van, amelynek szakszerű és helyes előállítási módja mellett pénzt és időt lehet takarítani. Kétségtelenül e csoportba tartozik az egy- és többoldalas harántvonalozott számlák előállítása is, mert helytelen beosztás mellett ezek előállítása gyakran költséges és kisebb rendelés esetén ez alig bírja el a nyomda óriási költségét. Tegyük fel, hogy négyoldalas harántvonalozott számlát kell előállítanunk. Ha a példányszám kicsiny, úgy ajánlatos az első oldalt a fejjel, az utolsó oldalt s az ezekhez szükséges rövidebb és rendes oldalhosszuságú harántvonalakat kiszedni. A buktatásnál azután a fejet eltávolítjuk s e rövidebb oldalt, valamint a harántvonalakat kellően meghosszabbítva, a táblázatot a vonaloldalakkal felcseréljük, amit egyszerűen úgy fejezünk ki, hogy „átlójuk”. Természetesen ügyelnünk kell arra, hogy az így előállított 2. és 3. oldalaknak harántvonalai pontosan álljanak, éppen ezért a fej szedésénél ezt a körülményt számításba kell venni, nehogy később emiatt eltérések álljanak elő. Ha azonban nagy a példányszám s a rendelkezésünkre álló gép 13-as nagyságú iv befogadására alkalmas, úgy mindenesetre helyesen járunk el, ha négy táblázatot és négy harántvonalas oldalt állítunk elő. Ugyancsak ez az eljárás követendő kétoldalas számlák előállításánál is. Egy oldalas kvart számlák készítésénél a harántvonalaknak beszedése a leghatározottabban elvetendő, ha csak nem teszük ezt különös körülmények szükségesé, például a gép kicsi volta, vagy ha két különböző egyforma nagyságú nyomtatványt, mondjuk egy számlát s egy körlevelet egyszerre akarunk nyomtatni stb. A beszedett harántvonalak ugyanis a legtöbb esetben nem állanak pontosan vízszintesen, semmiesetre nem úgy, mintha

azokat külön nyomjuk bele, azonkívül pedig a vonalak beszédese aránytalanul sok időt igényel, de még az egyengetés is sokkal tovább tart, mintha a harántvonalakat külön szedjük. Ha a nyomógépbe két kvart oldal beemelhető, a leghelyesebb, ha a harántvonalakat külön szedjük, mert hiszen a nyomást illetően ez ugyanis egy munka és a nyomtatvány mégis rendesebb, előállítására pedig gazdaságosabb. Ajánlatos még a harántvonalak vaksorát (Vorschlag) pontosan kiszámítani és elhelyezni, nehogy a nyomó kénytelen legyen ezzel vesződni. Hogy az oldalak pontosan egyforma nagyra készítendők s hogy a papír mind a négy oldalon körülmetszendő, ezt nem tartom természetes volta miatt különösen hangsúlyozandónak és mégis ez az a körülmény, amely a gépmesternek a forma zárásánál s oly nyomtatványok előállításánál, melyek többször szaladnak a gépen keresztül, keserves tapasztalatok szerzésére ad alkalmat. U.

* * *

Két oldal kilövése a legtöbb szedő felfogása szerint nem igényel semminemű gondosabb előrelátást, mert hiszen szerintük teljesen mindegy, hogy az első oldal a bal vagy jobb oldalra kerül-e. Ha valamely egyoldalú nyomtatványról van szó, melyet nyomás után két részre vágunk, akkor az tényleg mindegy. Szokással fajulni azonban a kilövésnél ezt a felületességet nem szabadna engedni, mert könnyen megeshetik valamely esetben, hogy az egyes oldalaknak helyesen az 1. és 4. vagy 2. és 3. oldalak helyére kellene kerülniök s így a felületes kilövés folytán könnyen makulatura okozói lehetünk. Még szerencse aztán, ha ilyen esetben a helytelen kilövést a revizionál észreveszik, mert ilyenkor az átlövés okozta idővesztésen kívül más kár nem éri a nyomdát. Szabály legyen mindig a helyes kilövés, még akkor is, ha csak egyes lapokról van szó. Tehát: első oldal balra, második oldal jobbra! k.

Nyomtatástechnikai apróságok.

Staniolpapírra való nyomtatás. Ujabban már gyakrabban fordulnak elő olyan megrendelések (különösen cukorkaáru gyárak részéről), amikor staniolpapírra (staniollemezre) kell nyomtatnunk, ami pedig eléggé nehéz munka. Staniolpapír rossz festékfelvevő tulajdonságára való tekintetből az arra való nyomtatás csak akkor lesz eredményes, ha dus festőanyag-tartalmú festéket használunk eme célra, amelybe még jelentékeny adag száritóanyagot (szikatívot) is belekeverünk. Nagy figyelemmel kell lennünk a hengerek állítására, hogy a festék meglehetősen dusan és tömören adódhasson fel a nyomtatandó formára. A nyomásnak nem szabad erősnek lennie, nehogy a dusan feladott festék a forma és staniolpapír közül teljesen kiszorítva, teljesen rossz lenyomatot eredményezzen. Így a nyomtatásnál a szükséghez képest a nyomóhengert csak gyengébb nyomásra állítsuk be. A kész lenyomatokat azután jól szét kell rakni, hogy le ne huzódjanak és gyorsan száradhassanak. W.

* * *

Fokozatosan eltűnő háttérű autotipiák nyomtatása. Az ilyen autotipiákat minden egyengetést megelőzőleg, óvatosan le kell vennünk a faalapról, melynek mindkét lapját zárólemezzel fektetett üveglapon addig csiszoljuk, míg azok tökéletesen a zárólemezzel simulnak. A lemezt is tanácsos ellenőrizni, vajjon a leszerelésnél nem-e görbült meg, mert ez nagyon gyakran megtörténik, különösen az erősen leszegelt lemezeknek a faalapról való leszerelésénél. Amikor már meggyőződünk arról, hogy a faalap és a klisé lemeze tökéletesen egymáshoz simulnak, az utóbbit csupán négy szeggel ismét a faalapra szegeljük s így betűmagasságra kellősitve, gyenge nyomással néhány levonatot készítünk róla és ezeken elvégezzük a szükséges kivágásokat, melyeknek széleit — egymásra ragasztásuk előtt — lejtősen egy-egy nonpareillelyel körülvágjuk vagy körültejpük, úgy hogy ezáltal az eltűnő háttér egyengetése fokozatosan gyengül. Az így kapott egyengetést

alelnöki jelentés tudomásul szolgál, s az előadónak, különösen pedig Pavlovszky szakításnak a válaszlélmány hálás köszönetet mond. A fővárostól a fűtési és világítási díj elengedését kérjük. A felsőbb kereskedelmi iskola igazgatójának jegyzőkönyvi köszönetet szavaztatik. Osztályfolyamaink előkészítő bizottságába elnök, alelnök, titkár küldetnek ki. Pénztáros jelentése tudomásul szolgál. Az elnökség és a szerkesztő között történt megállapodást a választmány jóváhagyja s ennek értelmében a szerkesztő ideiglenesen havi 50 koronával díjaztatik. Hajós-kirándulásunk költség-előirányzata elfogadtatik. Pénztáros tiszteletdíj kiutalványoztatik; titkár tiszteletdíjáról lemond; tudomásul szolgál. Pénztáros felkértek az évi költség-előirányzat előkészítésére. Ezzel az ülést véget ért.

Pénztári kimutatás 1911. évi március haváról. *Bevétel:* Athozat a múlt óról 378/54 K, 10 darab hitelszövevény részleg 100— K, Gutenberg szobor-alap 1165/21 K, Ács Mihály-alap 507/47 K, Hitelszövevény osztalék 1910-re 5— K, tagsági díjakból 660/60 K, összesen 286/82 K. *Tagsájdíjakban befolyt:* Allamnyomda 9—, A Nap 3—, Athenaeum 49/80, Baptista-nyomda 3/60, Budapesti nyomda és lapkiadó 2/40, Bpesti könyvnyomdavid. 2/40, Bercsényi-nyomda 2/40, Berkovits-nyomda 1/20, Budapesti Hirl. 13/20, Buschmann-nyomda 4/80, Egyetemi nyomda 3/60, Egyleti tisztviselők 9/60, Európa 4/20, Fritz-nyomda 1/20, Franklin 54—, Franklin-fiók 6/60, Fried és Krakauer 7/20, Galitzenstein 3/60, Garai —, Globus 7/80, Grafikai intézet 3—, Hamburger és Birkholz 2/40, Hungária 6—, Hornyánszky 13/80, Jókai-nyomda 1/80, Fővárosi 2/40, Károlyi 1/80, Kellner Ernő 6/60, Kerlész 2/40, Korvin Testvérek 4/80, Községi nyomda 2/40, Légrády 13/80, Löbl D. és Fia 5/40, Löbl Mór 1/80, Magyar Hirlap 3—, Markovits és Garai 1/80, Márkus Samu 5/40, Máv. menetjegy-nyomda 3/60, Minerva 1/20, May-nyomda 1/20, Muskat-nyomda 1/20, Olthon-nyomda 1/80, Pallas 20/40, Pannónia —, Pápai Ernő 4/80, Pátria 12—, Pester Lloyd 5/40, Pazmanium —, Pesti könyvnyomda r.-t. 16/20, Posner K. L. és Fia 9—, Radó Izor 1/80, Révai és Salamon 20/40, Rigler J. Ede 7/80, Rothberger és Weisz —, Roth József 2/40, Rózsa K. és neje 7/20, Stephaneum 9—, Székesfőv. házi nyomda 17/40, Schmidl S. 1/20, Schulhof-nyomda 4/80, Thalia 1/80, Turul-nyomda 2/40, Várnai 3/60, Világosság-nyomda 30/60, Weisz Adolf 2/40, Schlesinger 1/20, Unió 1/20, Wodianer 15—, Woititz 1/80, Eger 11/40, Kolozsvár 17/40, Gyöngyös 4/80, Szabadka 9/60, Gyoma 6/60, Szombathely 6—, Arad 7/20, Nyitra 3—, Kaposvár 8/40, Selmechánya 3/60, Szamosújvár 3/60, Nagybecskerek 8/40, Szeged 10/80, Temevár 18—, Rózsahegy 5/40. Egeszesből befolyt 5940 korona.

Kiadás: Mellékletek és expedíció 247'86, szerkesztő fizetése 150—, nemzetközi kiállítás 47'96, szaktanfolyamra 47'50, szegedi kiállítás 28—, közgyűlési szavazólapok és expedíciójuk 19'76, világitás és lakarítás 19'64, adminisztrációs és portó-kiadások 16'45. — Összesen 577 korona 17 fillér. — Kéaspénc e hó végén 466'97, 10 darab Hírel-szövetkezeti részjegy 100—, Acsaláp 507'47, Gutenberg szobor-alap 1165'21. Összesen 2816'82 korona.

Tagsági forgalom 1911. évi március havában. Beléptek a Körbe: Bédrant Otmár, Fruzsita J., Schork J. (Temevár), Szijártó István (Bróza), Mayer Zeigmond, Schatz Farkas (Athenaeum), Pécsai János (Poaner), Szántó Ferenc (Neuwald), Balog János, Bognár Rezső (Eperjes), Ujj Lajos és Varga Miksa (Gyoma), Sepsiszentgyörgyi hcsoport, Schön Izidor II. (Budafok), Osztrágs Mladen (Hedvig S.), Politzer Fülöp (Hedvig I.), Fischák János, Glück Sándor (Wodianer). — Töröltetett 31 tag. — Meghallak: Dömösey Sándor, Diószegi István és Szántó László. — A hó végén 13 tiszteletbeli és 1321 rendes, összesen 1334 tag.

MELLÉKLETEINKRŐL

Bírálati ismertetés. A Szakkör szakbizottsága április 27-én tartott értekezletén bírálta el a március havi füzetünkben megjelent mellékleteket, melyekre a következő megjegyzések tételtek:

Szántó Béla házassági értesítője: A vérbeli művészember által tervezett két szemközti oldal egyike a másikára hívja a figyelmet. A szöveg finomhajlásu betűkkel írott sorai úgy vannak csoportosítva, hogy azok foltna nagyságban — de nem értékben — azonos legyen a másik művészileg dekorált oldallal, amelyen a két markáns szín, látszólagos brutalitása mellett is, oly jó érzékkel van alkalmazva, hogy a nagy ellentétek szinte kiegyenlítik egymást. Eltekintve a tipografiai helytelen elválasztásoktól, erősen egyéni és érdekesen azép művészi munka. — **Ráth-Zambra-féle házassági értesítő.** Teljesen nyomdai anyagból készült munka. A finom metszésű betűkből szedett sorok elmés csoportosításban, előkelő egyszerűséggel vannak két oldalon szembeállítva, úgy hogy a papíron mint diazító testek jelenkeznek, s hogy ez a tökéletesség emelkedjek, szedjük a szövegben jelentkező üröket diazítódarabokkal töltötte ki és azokat diazkrét szinnel nyomva: feladatát a legjobban oldotta meg.

— **A Biró és Schwarz-nyomda mellékletei** jellegzetes példái az egyöntetű üzleti nyomtatványoknak. Igen érdekes és tanulságos példák ezek nemcsak a megrendelő közönségnek, hanem a nyomdászoknak is. Az előbbieknek az üzlet bevezetése szempontjából, nekünk pedig technikai oldaláról. A látszólag darabos voltánál nehézkese elhelyezhető ábra majd mindenhol jól és könnyedén van

ezután az újból leszerelt lemez hátlapjának pontosan megfelelő helyére ragasztjuk s a lemez véglegesen felszereljük. A faalap és a lemez közötti egyenetlenségnek nem szabad tulsoknak lenni, mert ezáltal a lemez és a faalap között ruganyosság keletkezik és az sok kellemetlenséget okoz a nyomtatásnál. A nyomóhengeren való egyenetlésben is tartunk mértéket. Teljesen elegendő, ha itt is három papírlapból árnyalatszerű kivágást eszközlünk. Ezen eljárás mellett — feltéve, hogy a klisé is jó — elérjük azt, hogy a kép háttere tökéletesen és finoman olvad bele a papír síkjába. Az ilyen klisék ily módon való egyenetlésének különösen az amerikai gépmester szaktársak a mesterei, amint ezt az onnan hozzánk kerülő nyomtatványoknál is láthatjuk.

* * *

Fehér alapnyomatra való nyomtatás. — **A bolognai kréta.** Gyakran látunk nyomtatványokat, melyek sötét színű papíron fehér alapnyomattal készültek s ezeken többnyire azt láthatjuk, hogy az alapnyomatra eszközölt sötétebb színű nyomás foltos, vagyis hogy a festék kellőképpen nem fedett. Ennek okát abban kell keresnünk, hogy a fehér festék zsiros volta miatt a sötétebb színű festék nem tapadhatott kellő mértékben az alapnyomatra fehér festékéhez. E bosszantó jelenségnek úgy vehetjük elejét, ha az alapnyomatra finomra örölt bolognai krétával bedörzsöljük, miáltal az elveszti fényt és zsiroságát s ennek folytán a rányomás tökéletesen sikerül. A fehér festékhez különben sem ajánlatos sok kencét hozzákeverni, hanem inkább keverjük bele egy kevés bolognai krétát s így elérjük azt, hogy az alapnyomatra megszáradása után mindjárt fénytelené válik. Ügyeljünk azonban arra, hogy a bolognai kréta ennek a célnak megfelelő legyen, mert sokszor megesik, hogy az ezen eljáráshoz megfelelő anyag helyett egy más piszkos-szürke, durva bolognai krétát kapunk, melyet nem ajánlatos alkalmazni. A fenti célra alkalmas bolognai kréta pehelykönnyű, fehér, áttetsző anyag, mely kis adagban bármilyen festékkel összekeverve, azzal homogen testet képez, tehát abból nem válik ki s a festéket fedőképesebbé és könnyebben száradó-képességűvé teszi s a kence által okozott fényt is megszünteti, mert a kence zsiros tartalmának jórészt felszivja. Ezen jótulajdonságok mellett azonban vannak hátrányai is, amelyek miatt nem tanácsos annak használatát általánosítani. Ugyanis a bolognai krétával kevert festék a papíron fénytelen lesz — amit pedig sok esetben nem akarunk elérni — s száradás után világosabb, mint a friss nyomásnál. Eme tünetet azzal kell magyarázni, hogy a kréta nemcsak a kence zsirtartalmát, hanem a festékanyag egy részét is felszivja, felemészti. A festékbe való keverés előtt ajánlatos a bolognai krétát gyenge kencével külön

H.

* * *

Multicolor. Ez a neve ama vegyi szernek, mely a festékek egymásba való keveredését van hivatva megakadályozni, oly esetekben, amikor egy gépen és egy időben több szinrel akarunk nyomtatni. Ha a vegyi szer a festékbe belekeverjük és a festékező hengerek oldalmozgását elállítjuk: állítólag tökéletesen elérjük a kívánt eredményt, anélkül, hogy a hengereket összevagdossunk. Ez különben nem az első ilyenfajta vegyi szer, s mert a meglévővel sem sikerült tökéletes munkát előállítani, ezen új szer használhatóságáért sem kezeskedhetünk.

V.

Művészet és tudomány.

Tavaszi kiállítás a Múcsarnokban. A legvegyesebben összeválogatott képek gyűjteménye. Azt hiszem, nem volt még ilyen üres, ilyen hangtalan soha a Múcsarnok, ami természetesen csak a képek minőségére áll, mert hiszen az a publikum, amelynek ezek a képek szárvannak s akiknek az izlése diktálta ki a piktorokból és szobrászokból eme szak, sima, évtizedek óta ugyanazt a témát más-más beállításban (sokszor ugyanabban), az a publikum most is ott teljes számban

és hallgatta a katonazenét, sőt a harmonia kedvéért szívesen támogatták danájukkal a zenekart.

Nagyon sok kép abszolút kezdetleges dolog s nagy kár, hogy ilyen miliőben kell egy pár nagytehetségű emberünknek meghuzódnia. Határozottan van ám egy pár olyan kómikus kép is, amik mellett széles mosoly nélkül nem megy el az, aki már látott valamit életében.

A régi festők közül még kiállított egy elég tekintélyes szám, de a szobrászok majdnem mind a legfiatalabb generációból valók. Az első teremben a legmegkapóbb Kőrösfői K. Aladár két temperafestménye, amelyek a tárlat legérdekesebb, legfinomabban átértett képei közül valók, éppugy Udvary Géza gobelinfestménye, meg a „Szent István templomot épít” színes rajza. Kitűnő rajzu dolgok ezek.

Ferenczy Károly képei kis majolikamadarak: kedves és kellemes szintanulmányok.

A második teremben is van Udvarynak egy igen finom színű képe „Velencéből” címen. Dobai Székely Andor állított ki egy pár igen erőteljes férfias dolgot a negyedik teremben.

Tibor Ernő egy pár erős dolgot hozott; piaci képei nagyon frissek.

Érdekes embernek látszik képein Bednár János, aki két aktot állított ki eredeti mozgásban és finom színben.

Kár, hogy Baránszky E. Lászlónak csak egy képe van künn. Kellemes napsütéses szalmakazlakat festett.

Földes Imre is csinált egy pár jó rajzot. „Müteremben” vízfestménye ügyes kis kép.

A szobrászok között legerőteljesebben jelentkezik Rubletzky Géza három kis bronz csoportjával. Erősen szociális iz van benne, ami nagyon értékessé emeli őket. Reményi József plakettjei igen finomak. Különösen Petőfié jó.

A tárlat legjobb portraitját Horváth és Gémes Gindert csinálta.

Még volna sok megemlíteni való, ismert név, az átlagon túl járók, de várjunk, míg jobb, nagyobb, méltóbb produkciók révén említhetjük őket.

* * *

A „Nyolcok” kiállítása a Nemzeti Szalonban. Megvártuk, míg minden fórum elmondta a maga többé-kevésbé őszinte véleményét e kiállításról.

Általában nagy elismerést aratott a magyar festészet legújabb hajtása, akik között természetesen most is csak Kernstock és Pór Bertalan művésze áll meg minden kritikát.

Kernstockot nem kell külön ismertetni olvasóinknak. Ő most is nagystilű embernek, mindent félretelől erős egyéniségnek mutatkozott. Lovas emberei a vizparton hatalmas kompozícióju, nemes dolog. Nagyságát különben igazán a skiccei után tudjuk csak megítélni.

Pór Bertalan nagy vászna is igen erős, impozáns. A többiek sok igyekezettel akarják nyomon követni a nagyokat.

Berényinek egy pár vázlata sokat ígérő.

Lesznai Anna himzései igen színesek és finomak. Fémés Beck Vilmos kis plakettjei szintén jók. Ők ketten meghívott kiállítók voltak itt.

A legközelebbi kiállítás, úgy hisszük, nagyobb szenzációkat fog felszínre vetni.

* * *

„Puccpaszta és bécsi mész” lesz az a mentőeszköz, amelylyel a főváros művészeti bizottsága az előadó ur indítványára szomorú szoborviszonyainkat helyre fogja hozni.

Nem lesz érdektelen egyikünknek sem megnézni az első kísérleti áldozatot: a József-téri József nádor szobrát, amelynek fejét és két kezét — de csakis ezeket — szép, ragyogó sárgára pucoltatta le a mester. Szép sárga glacékeztübe van szegény nádor bujtatva. Ilyen szegényes, primitív merényletek csak minálunk történhetnek meg és azért ajánlatos minden műbarátnak előbb végig élvezni Budapest szobrai, mielőtt a sárgaság teljesen átveszi majd birodalmát az amegy is beteg szobrokon.

Biró Mihály.

alkalmazva. Dicséretes az egyszerű belük helyes csoportosításokban való felhasználása, bizonyoságával annak, hogy legegyszerűbb anyaggal is lehet jó nyomtárványt előállítani. Kifogásolni lehet, hogy a számla azon szövegére, mely a rendelőknek szól, szintén verzálból lett szedve. A vörös színű vonalak és szövegsorok között kevesebb ür lett volna hagyandó. A színmegválasztás kissé különcödő hatású, de mindenesetre elég érdekes; a vöröset tompítani kellett volna. Nyomás kifogástalan, szép és tiszta.

— *Borongó esték.* Igen kedves és tiszta, szép munka. A piros-fekete viszonylatai igen jól kihasználattak, s az itt ott elhelyezett pöttyöcskék igen jól hangsúlyozzák az új versszakokat. — *A Pesti Lloyd-nyomda számlája.* A vonalak szedése és hajtásai féllő gonddal vannak elkészítve, csak az a kár, hogy ez már idejét mulatta. Ma már könnyebb eszközökkel, rövidebb idő alatt tipografikus és nem litografikus izléssel készíthetünk elegans munkákat. — *A számlafej és a táblázat* sehogy sem tud összeilleszkedni és a sas is, mint sűrű tömeg sulyos ellentétje a levegős elrendezésnek, s redukált színezésben is lekívánczozik a hozzá nem illő környezetből. Dicséretes tisztasággal van nyomva, csak a színezés hatásán nem látszik beigazoltnak a három színbeni nyomás jogosultsága. Két színnel is lehetett volna jobb hatást elérni. — *Vas-és fémmunkások meghívója:* Tapettaszerűen diszitett alapon jól elhelyezett szöveg, melyben kifogás alá egyedül csak a tulerős iniciálé esik.

— *Berger és Wirth körlevele:* Színezése és nyomása jó és kifogástalan, dicséretesen tiszta. A szedésben kifogásolható az idegenszerűen alkalmazott, helytelenül elszigetelt kezdő betű, amely nem kapcsolódik eléggé a mellette levő szóhoz.

Lapunké havi számának mellékletei a következők:

Boritékunk Aigner János szaktára munkája. Nyomatását Bauer Henrik vezette a Világosság-nyomdában. — *Linalium-metszet,* tanműhelyi munka, valamint a *Berger és Wirth-féle újévi kártyák* is ott készítették. — *Körlevél,* szedte Dobos Géza, nyomta Szabó Antal Roth József könyvnyomdája. — *Messinger-féle körlevél,* szedte Weisz Mór, nyomását Balla szaktárs végezte. Löbl D. és Fia nyomdája. — *Heller-féle körlevél.* Szedte Becker István, nyomta Heller ur. — *Levél-papír.* Tervezte és szedte Brezniczky József, nyomása Kis Kálmán munkája. Világosság-nyomda. — *Lapunk levélpapírja, a két levélboríték, a memorandum és a levelezőlapok* (Gyakorlati példák) vázlataink alapján a Biró és Schwarcz nyomdában készültek, a ugyanott készült a szürke papíron nyomott két színű körlevél is.

A Magyarországi könyvnyomdászok és rokonszakmabeliek szakköre kiadása. Felelős szerkesztő: Wanko Vilmos. Világosság könyvnyomda rt. nyomása, Budapest VIII, Conti-utca 4

Pályázati hirdetés!

A pályázatokra szánt pályamunkákat idegen kézírással címezve, jeligével és a készítő nevét magában rejtő jeligés levélkével ellátva 1911. évi október hó 1-ig kell beküldeni a Grafikai Szemle szerkesztőségének (Budapest, VIII. ker., Conti-utca 4. sz., Világosság könyvnyomda).

A Szakkör választmányának megbízásából a kör szakbizottsága — hogy a szaktársakat fokozottabb szakbeli tevékenységre buzdítsa — két pályázatot hirdet és pedig:

I. A KÖR LEVÉLFEJÉNEK ÉS BORITÉKJÁNAK SZEDÉSÉRE ÉS NYOMÁSÁRA, mely pályázaton résztvehet a Szakkör minden (a fővárosban vagy vidéken) dolgozó tagja.

II. A KÖR MEGHÍVÓ-LEVELEZŐLAPJÁNAK SZEDÉSÉRE ÉS NYOMÁSÁRA, mely pályázaton csupán a vidéki városokban dolgozó szakköri tagok vehetnek részt.

Általános feltételek. 1. A pályaművek betűöntődei anyagból tervezendők; csupán rajz nem lehet, a szedésnek okvetlenül dominálnia kell, ami azonban nem zárja ki azt, hogy a pályázó a szedést rajzzal is kombinálja. — 2. A megadott szövegen, méreteken változtatni nem lehet; egyébként is a pályázóknak szorosan alkalmazkodniuk kell a feltételekhez, más-különb munkáik figyelmen kívül hagyatnak. — 3. Teljes és tiszta kivitelű vázlatokkal is lehet pályázni, de azok csak az esetben vétetnek figyelembe, ha az alant felsorolandó különleges feltételeknek minden tekintetben megfelelnek; az ilyen vázlatoknál a pályázóknak jelezniük kell azon irásfajt, amelyből a pályamű szedését kívánják. — 4. A pályaműveket a szakbizottság elbírálja és az eredményt a Grafikai Szemlében közzéteszi, s fentartja magának azt a jogot, hogy a díjat nem nyert pályaműveket is leközzöltesse. — 5. A két I. díj (40 és 35 K) csak abszolút becsült munkának íteltetik meg, de a többi díjak okvetlenül kiadatnak; a két III. díj (20 és 15 K) a legjobb nyomású pályamunkák díjazására szolgál.

Különleges feltételek. 1. *A levélfej és boriték szedésére és nyomására vonatkozólag:* 1. A levélfej és levélboriték egyöntetű kivitelben tervezendő; a szöveg a következő: „Magyarországi Könyvnyomdászok és Rokonszakmabeliek Szakköre. Elnökség: VIII., Conti-utca 4. Világosság-nyomda. Körhelyiség: VIII., Bérkocsis-utca I. Gutenberg-Ollhon Budapest, 1911.....”. — 2. A levélpapír nagysága: 23—29 cm, a levélboritéké: 44-es, vagyis 16—12,5 cm. — 3. A pályaművek legfeljebb két színben tervezhetők, alap- és dombornyomás mellőzendő. — 4. Pályadíjak: I. díj 40 K, II. díj 25 K, III. díj 20 K, IV. díj 15 K. — A szakbizottság szívesen látná, ha a pályázók minél egyszerűbb eszközökkel, lehetőleg csupán pusztá betűvel, igyekeznének a feladatot megoldani, anélkül, hogy a szövegen bármily változtatást eszközölnének. 2. *A meghívó-levelezőlap szedésére és nyomására vonatkozólag:* 1. A szöveg a következő: a) „Magyarországi Könyvnyomdászok és Rokonszakmabeliek Szakköre, Budapest VIII., Conti-utca 4. sz., b) „Nyomatvány. T. urnak, Budapest,ker.,-utcasz.nyomda”. c) Folyó évi hón, este 7 órakor körhelyiségünkben választmányi, irodalmi, vigalmi, szaktanfolyami, szakbizottsági ülést tartunk, melyre tisztelettel meghívja és pontos megjelenését kéri a titkár. Esetleges távolmaradását szíveskedjék igazolni.” — 2. Ezen szöveg a) alatti része a címoldal egyharmadán, b) alatti ugyanannak kétharmadán, a c) alatti pedig a másik oldalon alkalmazandó. — 3. A nyomatvány nagysága a rendes állami levelezőlapoknak kell hogy megfeleljen. — 4. A pályaművek csak egy színben tervezendők. — 5. Pályadíjak: I. díj 35 K, II. díj 20 K, III. díj 15 K, IV. díj 10 K.

MAGYAR KIRÁLYI
BELÜGYMINISZTER

Pályázati hirdetmény.

65668-1911. B. M. szám
IV.—c.

Az állami anyakönyvvezetéshez szükséges nyomtatványok 1911. évi szeptember hó 1-től öt évi időtartamra szerződésileg leendő biztosítása céljából nyilvános írásbeli versenyt hirdetek.

A versenytárgyalás 1911. évi május hó 31-én délelőtt 10 órakor a m. kir. belügyminiszteriumban (Budapest, Vár, Országház-utca) fog megtartatni, amelyen az ajánlattevők vagy azok igazolt képviselői jelen lehetnek. Az ajánlati részletes feltételek, ugyszintén a szállítás tárgyát képező anyakönyvi nyomtatványok (anyakönyvi első példányok, anyakönyvi másodpéldány-füzetek, betűrendes névmutatók és 47-féle kezelési nyomtatvány) mintái a mai naptól kezdve a belügyminiszteriumban az elnöki segédhivatali főigazgató hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt (delelőtt 9 órától délután 2 óráig) megtekinthetők.

Ajánlat tehető akár az összes nyomtatványok (anyakönyvek stb.) szállítására együttesen, akár külön-külön a részletes feltételekhez tartozó A és B jegyzékben foglalt nyomtatványok A és B csoportjára. Ajánlattevők szabályszerűen kiállított és pecséttel lezárt sértetlen „Ajánlat a m. kir. belügyminiszterium által 65668-1911. sz. a. közzétett versenytárgyalási hirdetésben kiírt anyakönyvi nyomtatványok (anyakönyvek stb.) szállítására“ felirattal ellátott boritékban elhelyezett írásbeli ajánlataikat, amelyekhez bánatpénzül a m. kir. állampénztárnál (m. kir. adóhivatalnál) létébe helyezendő s a már idézett A és B jegyzékben feltüntetett évi szükségletre eső ajánlati összeg 5%-ának megfelelő készpénz vagy biztosítékképes értékpapír nyugtája vagy a nyugtának közjegyzőileg hitelesített másolata mellékelendő, a versenytárgyalás napjáig, illetőleg e napon délelőtt 1/2 10 óráig a m. kir. belügyminiszterium elnöki segédhivatali főigazgatójánál annál is inkább nyujtsák be, mert később beérkezett ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A vállalat odaitelésének véghatárideje 1911. évi július hó 15-ike, mely időpontig az ajánlattevők ajánlataikkal kötelezettségben maradnak. Azok a pályázók, akik a m. kir. belügyminiszteriummal szállítási üzleti összeköttetésben eddig még nem állottak, tartoznak szállító-képességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara

A miniszter helyett:

Dr. Némethy s. k.,
államtitkár.

Kelt Budapesten, 1911. évi május hó 7-én.

Az összes szedőgépek között
első helyen áll és a legtökéletesebb!

Lanston-Monotype

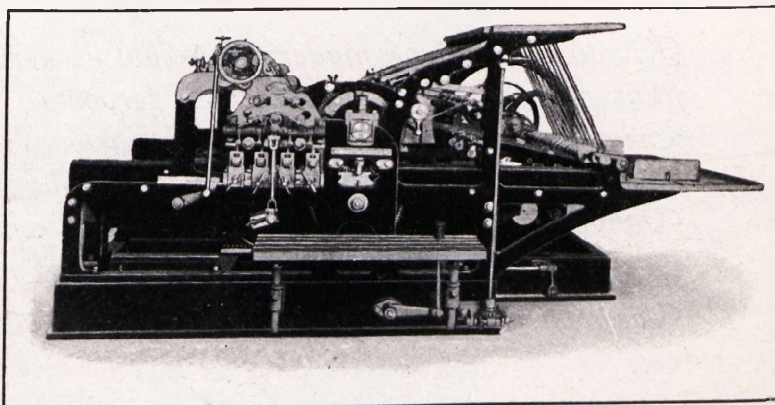
egyes betűket öntő szedőgép, mely a
legpontosabb munkát végzi és
így a leghasznavehetőbb!

Árvetésekkel, kiszámításokkal, valamint munkatervekkel készséggel szolgál
Garda Henrik, a Lanston-Monotype egyedüli
árusítója, Leipzig, Buchgewerbehaus

WÖRNER J. ÉS TÁRSA

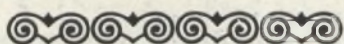
GÉPGYÁRA / BUDAPESTEN

*Könyvnyomdai gyors-
sajtók vasuti rendszerü
menettel. Könyvnyomó
gyorssajtók két- és négy-
pályás görgő-járattal.
Kromótipiai gyorssajtók
rövidített ivkivezetőkkel
és gyűrűs kirakódob se-
gélyével. Kétfordulatu
gyorssajtók előlkirakó-
val. Könyvnyomdai gyors-
sajtók görgő-pályával.
Könyvnyomdai kézisajtók
és könyvkötészeti gépek*

Körforgó nyomógépek ujság- és illusz-
trációnyomásra, meghatározott és változ-
tatható ívnagyságok számára készülnek.

HENGERÖNTŐ-MŰHELY LAPOS ÉS KÖR-
FORGÓ-GÉPEKHEZ. OLCSÓBB ÉS JOBB
AZ OTTHONI ÖNTÉSNEL

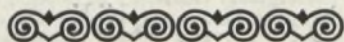

Első magyar könyv-
és nyomdai festék-
és hengeranyag-gyár

Berger és Wirth

Budapest IX, Márton-
utca 19. Telefon 56-64

Ujság-, diszmű-, illusztráció-,
mű- és mindenfajta színes
festékek, kencék, bronzok a
grafikai iparágak számára.
"Bianka", "Patent" és "Vik-
toria" hengeranyagok koc-
kázott és sima táblákban.

TÖRZSGYÁR: LIPCSE. FIÓKGYÁRAK:
BARMEN, BERLIN, SZENTPÉTERVÁR,
FLORENZ, PÁRIS, LONDON, NEWYORK

WALDMANN FERENC

BUDAPEST, VI,
NAGYMEZŐ-U.43

PAPIRGYÁRI RAKTÁR

CÉGJEGYZŐK: ACZÉL
MÁRTON, BILD LIPÓT.
TELEFON INTERUR-
BAN 96-19

Állandó nagy raktár a nyomdászati
szakmában előforduló papirban. Több
előkelő papirgyár lerakata. Különleges-
ségek: különféle boríték- és levélpapir,
kromó-, illusztrációs nyomó- és könyv-
papirokból. Kívánatra papírmintákat
azonnal küldünk ingyen és bérmentve

Bauer-féle öntöde Frankfurtban

(M. m.) • Fiók-öntöde Barcelonában (Gracia)

*Kiváló újdonságok modern betűkből és keretfélékből, a gra-
fikus-művészek legjelesebbjeinek tervezete nyomán. Így: a
Grianon-betű és Grianon-disz, a Barlösius-féle betű és disz,
a Weiss-féle vignetták és diszítődarabok, a Belvedere, a
Venus-Grotesk, a Haiduk-antiqua, a Kleukens-antiqua (há-
rom sorozat, iniciálékkal és bőséges egyéb dísszel).*

Vásárolni szándékozók számára készsággel küldünk mintafüzeteket.

Vezérképviselő Magyarországra részére:

Horvát Lajos grafikai szaküzlete • Budapest VI,

Dávid-utca 8. • Telefon 123-09. • Sürgőncím: Horvát Budapest Dávidutca 8.

RÉZLÉNIAGYÁR ÉS BETÜ-
ÖNTŐDE RÉSZVÉNYTÁRS.

H. BERTHOLD

BERLIN SW.

FIÓKOK WIEN, SZENT-
PÉTERVÁR, MOSZKVA
ÉS BAUER & CO.
STUTTGART

Nagy választék különféle körzet és betü-
ujdonságokból, rézleániakból és vignetták-
ból. Nagy választék orosz betükből. Teljes
nyomdai berendezések gépekkel és segéd-
eszközökkel. Szolid kivitel. Árajánlattal
és mindennemű felvilágosítással szolgál:

PUSZTAFI ZSIGMOND
BUDAPEST, V, AKADÉMIA-UTCA 8

BERLINI KŐ- ÉS KÖNYV-
NYOMDAI FESTÉKGYÁR

**HANS
WUNDER**

G. m. b. H. Könyv- és könyomdai, fekete és
szines festékek. Legjobb minőségű
Germania-hengeranyag bármely
rendszerű gép számára (körforgó-
géphez is). Különlegesség: **Gloria**,
(festékpótanyag), a festék lehuzó-
dását meggátolja. Fénykék **Perga**,
nagyon elterjedt s szívesen veszik.
Wunder-fekete, fénylik és gyorsan
szárad, ezért igen ajánlatos ár-
jegyzékek nyomásához. Könyv-
kötőfestékek. Átnyomó-papírok:
Rekord, berlini és transparent

VEZÉRKÉPVISELŐSÉG ÉS EGYEDÜLI RAKTÁR:
GOLDSTEIN ADOLF, BUDAPEST
VII, KAZINCZY-UTCA 32. SZÁM. TELEFON 23-41

HERBST S. FOTOKEMIGRAFIAI MŰINTÉZET

Budapest, VIII, Bezerédi-u. 19 (saját ház)

TELEFON-SZ.: 424

*A legökéletesebb és
legjobb gépekkel fel-
szerelt műintézet el-
fogad minden a repro-
dukáló szakba vágó
munkák kifogástalan
kivitelét. Különösen
ajánlja rézbe mara-
tott címke-készítme-
nyeit mindennemű
ipari célokra.*

Különféle klisék
ipari célokra
raktáron

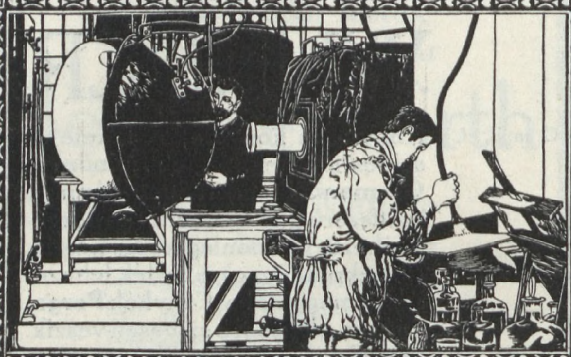

TELEFON-SZ.: 424

*Szigoru a főnök
szörnyen,
Nem is elégszik meg
könnyen,
De ha jó a klisé-kép
A segédhez szól
ekkép:
„Fiam, mához
három évre
Emelve lesz
a fizetése!”*

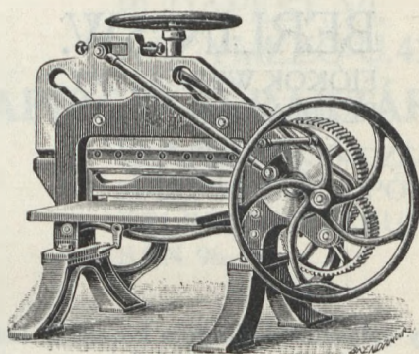
Figyelmeztetjük
ciklus-
hirdetésünkre

C. ANGERER ■ SÜRGÖNYCIM ■
& GÖSCHL, WIEN XVI.
 CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI UDVARI
 FOTOKEMIGRAFIAI MŰINTÉZETE

Cink-, réz-, és acélklisék könyv- és dombornyomásokhoz. Szabadalmazott új autotipiai eljárás. Művészi kivitelű három- és négyszínnyomású klisék. Fotolitografiai péplevonat. Rajzanyagok gyártása, és pedig: szemcsézett rajzpapír köre való lehúzáshoz, valamint karcpapír, kréta és tus. Autogravurok, új nyomtatási eljárás művészi sokszorosításhoz

GÉPGYÁR ÉS VASÖNTÖDE
Josef Anger & Söhne
 WIEN-HERNALS, HAUPTSTR. 122

Szállít legújabb és legjobb szerkezetű gépeket könyv- és könyvmdák, papírgyarak, könyvkötők, üzleti könyveket készítő gyarak, dobozgyártók részére legolcsóbban s a legkedvezőbb fizetési feltételekkel. Magyarországi képviselő

**SILBERER ADOLF, GRAFIKAI SZAK-
 ÜZLET, BUDAPEST VII, DOB-UTCA 53**

Ne használjunk rongyot

gépmosásra illetőleg géptisztításra, mert abban gyakran fertőző betegségek csirái vannak, amellet **drágább mint a mosható géptörlőkendő.** A Budapesten létező nagyobb nyomdákban kivétel nélkül csak gépkendőket használnak tisztító anyagul. Mindennemű felvilágosítással, mintakendőkkel és ajánlattal mindenkor szívesen szolgál **Szabó Rezső "Mercur" gépkendő-gőzmosógyár Budapest, IX, Soroksári-út 138**

**AUTOTIPIA
 FOTOTIPIA**

Készít horgany- és rézmartású kliséket a legszebb kivitelben. Házonkívüli felvételeket, úgymint építmények, gépek, tájképek, festmények és iparművészeti tárgyakról a legjutányosabb árak mellett.

**FOTOLITO-
 GRAFIA**

TELEFON 679

TELEFON 679

CINKOGRAFIAI
MŰINTÉZET

KOBLINGER GYULA

BUDAPEST, VII. KER.,
CSENGERY-UTCA 22.
TELEFON-SZÁM 14-61

KÉSZIT MINDENMŰ KLISÉKET MŰ-
VEKHEZ, FOLYÓIRATOKHOZ, VALA-
MINT ÁRJEGYZÉKEKHEZ, HIRDETÉ-
SEKHEZ. ÉPÍTÉSZETI STB. TERVEKET
FOTOLITOGRAFIAILAG SOKSZOROSIT

LEGRÉGIBB GYORSSAJTÓGYÁR AZ
EGÉSZ BIRODALOMBAN. ALAPITVA
1848. GYÁR: MÖDLING. WIENI FIÓK-
TELEP: III, WEISSGÄRBERSTR. 22-24.

Mödlingi Gyorssajtógyár

ezelőtt Kaiser L. Fiai R.-T. Budapesti
fióktelep: VII, Akácfa-utca 13. sz.

Magyarországi képviselő: Első
Magyar Betüöntőde R.-Társ.
Budapest, VI, Dessewffy-utca
32. szám. Telefon-szám 23-70.

Egyszerű könyvnyomdai gyorssajtók vasuti
és körmozgású menettel. Kromó- és auto-
tipia-gépek frontkirakóval vagy anélkül.
Rapid-gyorssajtók görgőjarral. „Doppel-
rapid“ Miehle-rendszerű kétfordulatu gyors-
sajtók. Különleges körforgógépek gyártása.
Tökéletes kivitel, gyors és igen könnyű járás.
Különféle új és javított gépek nagy raktára.

Uj grafikai szaküzlet!

Horvát Lajos

Budapest, VI, Dávid-
utca 8. Telefon 123-09

Szállít és raktáron tart könyvnyomdák, könyvdák,
könyvkötők, klisékészítők és más sokszorosító mű-
iparágak részére az üzemhez szükséges összes beren-
dezési tárgyakat, úgymint: gépeket, betűket, rézlelniá-
kat, felszerelvényeket, litografiai köveket, alumínium-
lemezeket, rasztereket, valamint egyéb szakkikkeit.
Vezérképviseletek és képviseletek Magyarország és
a keleti államok részére: Bauersche Gieserei,
Frankfurt a. M. és Barcelona. Herbst & Illig, Frankfurt
a. M., Kohinoor-Raster. A. Hogenforst, Leipzig, gép-
gyár. Hutter & Schrantz A.-G., Niemes, nemezgyár.
Edm. Obst, Leipzig, boríték- és papírkülönlegességek.
Riese & Pohl Nachf., Berlin, amerikai gyorssajtók.
Roman Scherer A.-G., Luzern, fabeltűgyár. Zierow &
Meusch, Leipzig, rézlelniagyár. Szakavatott kiszolgálás

Az 1910. évi brüsszeli vilákiállításán a legmagasabb díjjal, a „Grand Prix“-vel kitüntetve.

KÖ-ÉS KÖNYVNYOMDAI FESTÉKGYÁRAK GLEITSMANN E. T.

Képviselet: Tanzer Miksa
grafikai szaküzlet, Buda-
pest, VII, Akácfa-utca
50. szám. Telefon 13-70

Különlegesség: gyorsan száradó fekete festékek. Könyv-
nyomáshoz: SPECIAL. Könyomáshoz: PERFEKT. A fes-
tékek több minőségben és különféle árakban kaphatók.

A GENERAL
COMPOSING COMPANY G. m.
b. H.
BERLIN SW. 68

szállít elsőrendű minőségű

FÉMEKET

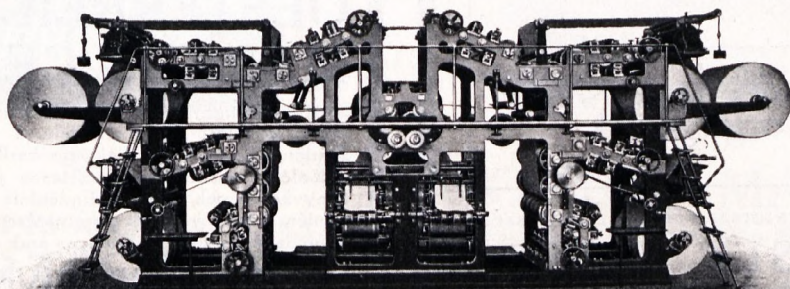
bármely rendszerű szedő-
géphez és tömöntődéknek
(sik- és körforgó-gépeken
való nyomáshoz), ürpótlók,
térzők és kizárások önté-
séhez. Kérjen árajánlatot!

Állandóan raktáron tartja a legjobb minőségű
JAVITÓ-ÉS BETÜFÉMEKET.
Lerakatok a bel- és külföld nagyobb városaiban.

VOGTLÄNDISCHE MASCHINEN- FABRIK

(Ezelőtt J. C.
& H. Dietrich)

Aktien-Ges.
Plauen i. V.

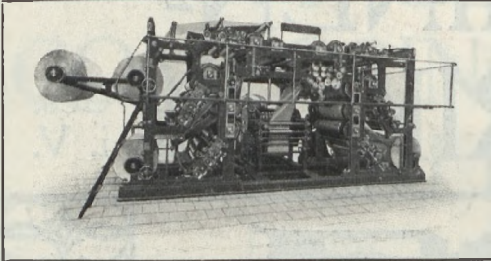
64 oldalas négytekerces
teljesen szalagnélküli körforgógép
4 hajtogató-készülékkel.

Előnyei: könnyű hozzáférhetőség, tökéletes működésű hajtogató-készülék, kis térfogat, jelentős hajtóerő-megtakarítás, kényelmes kezelés. Elsőrendű anyag.

Körforgógépek gyártása és szállítása mindenféle nagyságban és változatban. A legmodernebb öntödei berendezések. Komplet gyorsöntőgép „Rotoplate“

Számítások és árvetések készséggel adatnak. Képviselő Magyarország és Ausztria részére
PAUL KEIL, WIEN XVIII, WÄHRINGERSTRASSE 135

Maschinenfabrik Augsburg- Nürnberg A.-G.

Gyorssajtók és nyomdai
körforgógépek

Képviselő Magyarország és Ausztria részére
POLACSEK JÓZSEF
WIEN, IV. BEZ., BELVEDEREGASSE 3.

FISCHER ÉS MIKA BETÜÖNTŐDE BUDAPEST

VI, RÉVAY-UTCA 6. SZ. TELEFON 28-62

Elvállal egész nyomdai berendezéseket. Célszerű és divatos könyv- és címbetűkből nagy választékkal tart. Készletben tart: szerb és héber betűket, körzeteleket és kizárásokat, nyomdai szerelvényeket, belüszekrényeket és állványokat a legjobb minőségben. Ajánlja szab. nyomdai vonalzó berendezését láblázatszedéshez. Egy oktáv garnitúra 20 K

OESTERREICHER ÉS MÁRKUS, GÉPGYÁR

Saját gyártmányú amerikai tégelynyomó-sajtók, papírvágó-, perforáló-, korrekturalehúzó- és lemezollógépek. Szédőhajók, sorzók, stégek, zárókarikák, vas-ürstégek és különféle használt és tökéletesen javított nyomdai és könyvkötőgépek raktára. Mindenféle gépek javítása, ugyisintén teljes nyomdák áthelyezése elfogadtatik. Teljes nyomdaberendezések jutányos árak mellett szállítattak.

BUDAPEST, VII, MUNKÁS-UTCA
14. SZÁM. TELEFON-SZÁM 52-71

STEMPEL D. BETÜÖNTŐDE R.-T., FRANKFURT A. M.

Több háromszáz személynél. Kivitel minden országba. Ékezetek minden nyelvhez

Gyártja a Mergenthaler szedőgép betűit kézi szedésre való használatra, Rézléniagyár Galvanoplasztika Vésnöki infézet

Kiválóan szép és praktikus újdonságok a modern nyomdai munkák kiviteléhez, úgymint: könyv-, akcidens-, körlevél- és írott betűkből, iniciálék, körzettek, ornamentek, díszítések, polytypok, vignetták stb. stb.

Költségajánlattal és minálakkal készséggel szolgál a magyarországi vezérképviselőj:

SILBERER ADOLF, grafikai szaküzlet
VII., Dob-utca 53 BUDAPEST VII., Dob-utca 53

MŰVÉSZI KIVITELŰ
RAJZOK ÉS
KÉPEK

KÖNIG és BAYER-nél
BUDAPEST, VII. KAZINCZY-U. 32.
4-83: TELEFON: 4-83.

MINTÁK, AJÁNLATOK ÉS VÁZLATOK DIJMENTESEK. FELVÉTEL HÁZON KIVÜL IS

FŐKÉPVISELET ÉS ÁLLANDÓ RAKTÁR
MÜLLER TESTVÉREK
 BUDAPEST, V, SÓLYOM-UTCA 13. SZÁM

WOTTITZ MANFRÉD
 Budapest, VI, Eötvös-utca 48. Telefon 18-99.
 Dombornyomásokhoz való stanznik, fototípiák, kemigrafiák, autotípiák, klisék három- és négy-szinű nyomáshoz. Fényképfelvétel házon kívül

Gutenberg-Haus Gebr. Geel, grafikai szaküzlet

Wien VII₂, Lerchenfelderstr. 37

TÁVIRATI CIM: GEEL, WIEN. FŐKTELEP: PRAGÁBAN. ALAPITTATOTT 1884. ÉVBEN.

MAGYARORSZÁGON KÉPVISELI: KRAMMER LIPÓT, BUDAPEST, VI, FELSZŐ ERDŐSOR 50. SZ.

AZ EREDETI MERGENTHALER

LINOTYPE

Kő- és könyvnyomdai gyorsajtók a legújabb és legversenyképesebb kivitelben. Taposó-gyorsajtók: Eredeti „Viktoria” tégelynyomógépek a legfinomabb ábra- és dombornyomáshoz. Eredeti „Viktoria-Herkules” a legerősebb dombornyomáshoz. „Viktoria-Merkur” tégelynyomógép finomabb akcidens- és merkantil-munkákhoz. Eredeti „Liberty” tégelynyomógépek tányérfestékezéssel. Segédgépek, kellekek, anyagok nyomdák, könyvkötészetek és a rokonszakmák részére csak elsőrendű kivitelben. Nyomda-berendezések. Faber és Schleicher-gyártmányu litografiai gyorsajtók.

SORSZEDŐ- ÉS ÖNTŐGÉPEK

KIZÁRÓLAGOS ÁRUSÍTÓI MAGYARORSZÁGON, AUSZTRIÁBAN ÉS A BALKÁN ÁLLAMOKBAN.

A **LINOTYPE HATFÉLE** kivitelben készül:
Egybetűs sorszedő- és öntőgép **LINOTYPE**.
Kétbetűs sorszedő- és öntőgép **LINOTYPE**.
Kétbetűs sorszedő- és öntőgép **IDEAL**.
Kétbetűs kettős táru sorszedő- és öntőgép **LINOTYPE** (négyféle betű szedéséhez).
Legújabb!
Hárombetűs sorszedő- és öntőgép **LINOTYPE**.
Hárombetűs kettős táru sorszedő- és öntőgép **LINOTYPE** (hatféle betűtípus szedéséhez).

HERMANECI PAPIRGYÁR

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST VI, GYÁR-U. 38

GYÁRT: FINOM, FAMENTES
IRODAI ÉS MERITETT, RAJZ-
ÉS SZINES PAPIROKAT, STB.
ROTÁCIÓS PAPIR GYÁRTÁSA

J. G. SCHELTER & GIESECKE LEIPZIG

BETŰÖNTŐDE · · GÉPGYÁR

Phönix tégelynyomó-sajtó

egyszerű és legfinomabb kivitelű nyomtatványok, autotipiák, valamint három- és többszínnyomások, dombornyomások és stancolások részére. Önműködő kézvédő-készülék.

Windsbraut egy- és kétfordulatú gyorsajtó

újság- és akcióds-nyomások részére. Önműködő ívberakó-készülék. Kitűnő festékező- szerkezet. Önműködő oldal- és mellő illesztékek és ennek következtében kitűnően pontos sorogven (regiszter) és egyéb előnyök. Kényelmesen kezelhető. Rendkívüli gyorsaság. Óránkint 3400 nyomás érhető el.

Önműködő számozó- és számláló-készülékek.

Betűk, mindenféle körzetek és díszítések, akcióds-munkákhoz, újságokhoz és könyvekhez. Hirdetési betűk. Rézvonalak és rézdíszítések. Arany- és dombornyomású lemezek. Rézbetűk és körzetek könyvkötők részére. — Galvanoplasztika. Maratási műterem. Autotipiák. Teljes tömöntődei berendezések. — Nyomdai kellékek.

Bővebb felvilágosítással szolgál

POLLÁK MÓR

Magyar- és Gácsország vezérképviselője
BUDAPEST, Rózsa-utca 40a, II. em. 1. ajtó

CS. ÉS KIR. UDVARI BETŰÖNTŐDE,
RÉZLÉNIAGYÁR ÉS VÉSŐINTÉZET

BRENDLER KÁROLY ÉS FIAI

WIEN, VI. BEZ., MILLERGASSE 23.

Szállít teljes nyomda- és tömöntőde-berendezéseket a legmodernebb anyaggal a legolcsóbb és legkényelmesebb fizetési feltételek mellett

MAGYARORSZÁG VEZÉRKÉPVISELŐJE:
VÁCZY ISTVÁN, BUDAPEST, VIII,
SZENTKIRÁLYI-UTCA 3, II. EM. 17.

Költségelőirányzatokat és mintalapokat készségeggel díjmentesen rendelkezésre bocsájtnak

KLISÉK: AUTOTIPIA,
KROMÓTIPIA, FOTO-
TIPIA ÉS FOTOLITO

KÖNIG ÉS TÁRSAI

FOTOCINKOGRAFIAI
MŰINTÉZETE, BUDA-
PEST, VII. KERÜLET,
WESSELÉNYI-U. 54. SZ.
TELEFON-SZ.: 127-65

MINTÁK ÉS VÁZLATOK DIJTALANUL

HELLER I. ÉS M.
"STUDIO" KŐ- ÉS
KÖNYVNYOMDAI
MŰINTÉZETE

BUDAPEST, VII., IZABELLA-
UTCA 34. SZ., JÓSIKA-UTCA
SAROK : TELEFON 31-67. SZ.

Mélyen tisztelt Cég!

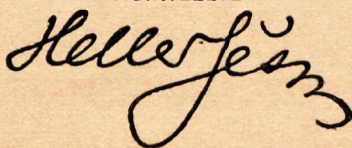

AN SZERENCSEM tiszteletteljesen értesíteni, hogy a Posner Károly Lajos és Fia cégből, ahol 24 esztendeig (1887–1911) mint művezető voltam szolgálatban, kiléptem. — Személyes okok kényszerítettek ezen elhatározásra és az így beállott helyzetem érlette meg bennem azt a gondolatot, hogy — értékesítve a nyomdászat terén szerzett negyven évi tapasztalataimat, valamint azt a megtisztelő bizalmat, jóakaratot és szeretetet, melyet a tisztelt rendelők részéről mindenkor hálás szívvvel tapasztaltam: — nyomdát alapítsak. **H**ogy ezen vállalkozásomat siker koronázza, társul mellém szegődött öcsém, Heller Mór főgépmester, aki a Franklin-Társulat nyomdájában tanulta meg mesterségét, közel 4 évig volt külföldi tanulmányúton s Berlin, Leipzig és más külföldi város nyomdáiban, legutóbb pedig a Grafikai Műintézetben mint főgépmester működött. **N**yomdánk "Heller I. és M. "Studio" kő- és könyvnyomdai műintézete" cég alatt van törvényszékileg bejegyezve s a VII-ik kerület, Izabella-utca 34. számú új palota e célra épített tágas helyiségét foglalja el. **N**em kiméltünk sem anyagi áldozatot, sem fáradságot, hogy nyomdánkat a legújabb és legnagyobb, nagyrészt belföldi, de amennyiben a szükség és tapasztalatunk követelte, külföldi gépekkel is, minden gépet villamos mótorról, valamint a legmodernebb betűkkel és díszítő anyaggal fel-

szereljük és így a legmesszebb menő igényeket is ki-
elégíthessük. **B**erendezkedtünk irodalmi, pénzügyi,
kereskedelmi, ipari és minden a grafikai szakba vágó
munkák, továbbá idegen nyelvű nyomtatványok, nap-
tárak, plakátok, valamint tömegmunkák elkészítésére
is és így képesek vagyunk bármily nagy munkát a
legrövidebb idő alatt, a legnagyobb meglepésre
elkészíteni. **M**inden erőnket, törekvésünket s ambi-
ciónkat abba fogjuk helyezni és személyesen fogunk
közreműködni, hogy a legcsekélyebb rendelés is a
legszerencsésebben elkészüljön és így a nagybecsű
Cég b. bizalmát, jóakarátát és támogatását kiérde-
meljük, melyért ezúttal esedezünk. **A** nagybecsű ren-
delők kényelmére természetesen telefon is áll rendel-
kezésre **(31–67 szám alatt)** és szíves felszólítására
cégünk egyik tagja, vagy megbízottunk azonnal
rendelkezésre áll. **A** m. kir. postatakarékpénztári
csekk- és clearingforgalmi számlánk száma: 27784.
Végül még bátorkodom törvényszékileg bejegyzett
aláírásunkat alább bemutatni
és maradok mély tisztelettel **Heller Ignác.**

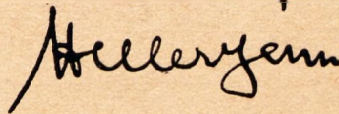
Heller Ignác jegyez:

HELLER I. és M.
"STUDIO"
KÖ- ÉS KÖNYVNYOMDAI
MŰINTÉZETE

Heller Mór jegyez:

HELLER I. és M.
"STUDIO"
KÖ- ÉS KÖNYVNYOMDAI
MŰINTÉZETE

HELLER I. ÉS M.
"STUDIO"
KÖ- ÉS KÖNYV-
NYOMDAI
MŰINTÉZETE

BUSZTIN IZIDOR

PAPIRKERESKEDÉSE

BUDAPEST, VII.

KIRÁLY-UTCA 13. SZÁM

GOZSDU-ÉPÜLET III. UDVAR.

T. C.

Van szerencsém értesíteni, hogy a helybeli piacon

VII., Király-utca 13. sz. alatt

Gozsdu-épület III. udvar

papir-, rajz- és írószer-kereskedést

nyitottam. ☉ Hosszú éveken át szerzett tapasztalataim és szakismeretem azon kellemes helyzetbe juttatnak, hogy elsőrangú összeköttetéseimmél fogva igen tisztelt vevőimet minden tekintetben a legelőnyösebben kiszolgálhatom. ☉ A nyomdaipart tanultam és ezzel kapcsolatban a könyvkötészet terén is kellő gyakorlatot szereztem, minek következtében

mindennemű kereskedelmi, ipari nyomtatványok és üzleti-könyvek

a legizlésesebb kivitelben, szakszerű és kifogástalan kiállításban, amellet a lehető legolcsóbb áron szállíthatom és a legkényesebb igényeket is kielégíthetem. ☉ Beálló szükséglet esetén méltóztassék bármily csekély próbarendelménnyel nálam kísérletet tenni, vagy árajánlatot kérni és előre is biztosíthatom, hogyszakavatott és gondos kiszolgálással magamat szives támogatására érdemessé teszem. ☉☉☉☉☉☉☉☉☉☉

Kitünő tisztelettel

Busztin Izidor
papirkereskedő

VII., Király-utca 13. szám.

*Budapest,
a postabélyeg kelte.*

Grafikai Szemle szerkesztősége

Budapest, VIII, Conti-utca 4.sz. Világosság-nyomda

ELSŐ MAGYAR KŐ-ÉS
KÖNYVNYOMDAI
FESTÉK- ÉS HENGER-
ANYAG-GYÁR ◊ ELSŐ
RENDŰHENGERÖNTŐ-
MŰHELY HAZÁNKBAN

BERGER ÉS WIRTH

BUDAPEST, MÁRTON-UTCA 19

TELEFON-SZÁM 56-64

TÖRZSGYÁR: LEIPZIG
NYOLC FIÓKGYÁR:
BERLIN, PARIS, SZENT-
PÉTERVÁR, FLORENZ,
BARMEN, NEW-YORK,
BUDAPEST, LONDON

FOLYÓSZÁMLA A MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANKNÁL ◊ MAGYAR KIRÁLYI POSTATAKARÉK-
PÉNZTÁRI SZÁMLA SZÁMA: 23244 ◊ SÜRGŐNYCIM: BERGERWIRTH BUDAPEST MÁRTONUTCA

GRAFIKAI SZEMLÉ

1911
BUDAPEST
XXI. ÉVFOLYAM
SZERKESZTI: WANKO VILMOS

HAVI FOLYÓIRAT A GRAFIKAI
IPARÁGAK SZÁMÁRA. KIADJA
A MAGYARORSZÁGI KÖNYV-
NYOMDÁSOK ÉS A ROKON-
SZAKMABELIEK SZAKKÖRE 00

LEVELEZŐ-LAP

A GRAFIKAI SZEMLÉ
MELLÉKLETE

A GRAFIKAI SZEMLÉ SZERKESZTŐSÉGE ÉS KIADÓHIVATALA

BUDAPEST, VIII. KER., CONTI-UTCA 4. SZ. VILAGOSSÁG-NYOMDA

GRAFIKAI SZEMLÉ

SZERKESZTI: WANKO VILMOS
HAVI FOLYÓIRAT A GRAFIKAI
IPARÁGAK SZÁMÁRA. KIADJA
A MAGYARORSZÁGI KÖNYV-
NYOMDÁSOK ÉS A ROKON-
SZAKMABELIEK SZAKKÖRE 00

Grafikai Szemle szerkesztősége

BUDAPEST

WOTTITZ VILMOS

PHOTOCINKOGRAFIAI MŰINTÉZETE BUDAPEST, IV,

KOSSUTH LAJOS-UTCA I. SZÁM. TELEFONSZÁM 6-79

Budapest, 191

AZ
évforduló
alkalmából legjobb
szerencsekivánatait küldi

BERGER
ÉS WIRTH

kő- és könyvnyomdai
festékgyár Budapest
IX, Márton-utca 19. szám

TALÁLMÁNYOK SZERKESZTÉSE ÉS
:: SZABADALMI MINTÁK ::
KÜLÖNLEGES KÉSZÍTÉSE
LABORATORIUM ÉS MECHANIKAI
MŰHELY TALÁLMÁNYOK KÉSZÍTÉSÉRE

MESSINGER A.

BUDAPEST, VI, MOZSÁR-UTCA 14. SZÁM
TELEFON 63—78

TELEFON 63—78

Modern technikánk nem lankadó feltalálási szelleme arra indított, hogy üzletem egy részét kizárólag ama találmányi eszmék kidolgozására rendezzem be, melyek az elektrotechnika, physika és az általános technika terén felmerülnek.

Azon körülmény, hogy a gyárak technikai iródáiban, valamint a sokoldalulag elfoglalt műhelyekben nem mindenkor állanak rendelkezésre a gyakran nagyfontosságú találmányi eszméknek beható kidolgozását igénylő erők és eszközök, ama reményre jogosít, hogy ezen specializálás praktikus intézménynek fog találni és hogy az érdekeltek részéről sűrűn fog igénybe vétetni.

Valamely speciális eszme közlése után legelőször is elkészítem a szerkezeti kidolgozáshoz szükséges rajzokat, majd kölcsönös meg egyezés után átveszem a próba-, illetőleg szabalmi darabnak szakszerű elkészítését. Az elektrotechnikai kísérleti és mérési célokra külön laboratorium áll rendelkezésre.

Az árszámítás olyképp történik, hogy a rajzok

és modellek a felhasznált anyag és a szükséges munkaidő alapján a legutányosabban számolhatnák. Ha az elkészült modell megfelel a hozzáfűzött várákosoknak, úgy egy prémium lesz fizetendő, mely minden egyes esetben az illető tárgy jelentőségéhez képest, esetről-esetre kölcsönösen és előzetesen állapítatik meg.

Egyszerűbb dolgok keresztülvitelénél, melyeknél rendszeren új befektetések létesítése nem válik szükségessé, elesik a prémium fizetése s ily esetekben csupán a rajzok és modelldarab elkészítése kerül valamivel magasabb díjtétellel elszámolásra.

Minden egyes esetben — amennyiben az eszme körülményes leírása után annak megbirálása lehetséges — szívesen szolgálók díjmentes költséggel.

Az esetben pedig, ha egészen új és még nem védett feltalálásról van szó, külön megállapítandó szerződéssel biztosítom a titoktartást, ami kizárja az eszmének részéről történhető jogosulatlan felhasználását.

MECHANIKAI ÉS ELEKTROTECHNIKAI
MŰINTÉZET

:: ::

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS TANÁCSA
ÁLTAL FELJOGOSÍTOTT VILLAMOS VILÁ-
GÍTÁSI ÉS ERŐÁTVITELI FELSZERELŐ

BŐRÖNDÖK

ÉS UTAZÁSI CIKKEK ÉRTESÍTŐJE

SZERKESZTI ÉS KIADJA GLOBUS ÁRU KERESKEDELMI
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST, TERÉZ-KÖRÜT 3

Jókai, Mikszáth
összes munkái
4 korona

részletfizetésre
kapható Globus
Áru Ker. R.-T.-
nál VI., Teréz-
körút 3. szám.

Kérje nagy könyvárjegyzékünket.

Prizmás látcső
8 korona

részletfizetésre
kapható Globus
Áru Ker. R.-T.-
nál VI., Teréz-
körút 3. szám.

Kérje nagy látcsőárjegyzékünket.

EUFON tölcser nélküli
grammofon
6 korona

részletfizetésre
kapható Globus
Áru Ker. R.-T.-
nál VI., Teréz-
körút 3. szám.

Kérje nagy Eufon-árjegyzékünket.

Uri fehérnemű
4 korona

részletfizetésre
kapható Globus
Áru Ker. R.-T.-
nál VI., Teréz-
körút 3. szám.

Kérje fehérnemű-árjegyzékünket.

LESSING-ANTIQUA

MINT KÖNYV- ÉS CÍMIRÁS ELSŐRANGU!

WILHELM WOELLMER'S

BETÜÖNTÖDÉJE ÉS RÉZLÉNIAGYÁRA / BERLIN SW 48

Admiral! Utolsó ujdonság!

*A legsikerültebb betüöntödei termék! Előkelő
metszése és formája miatt rendkívül hatásos!*

*Wilhelm Woellmer's betüöntödéje
és rézlénia gyára : Berlin SW 48*

A TYPOGRAPH-SZEDŐGÉP

birtokosainak, mint valamennyi körültekintő nyomdatulajdonosnak az az óhajtása, hogy nyomdájuk betüválasztéka a legközelebbi legyen. Eme kívánság kielégítésére szolgál a Typograph-szedőgép

518-FÉLE BETÜKÉSZLETE

mely ezen régen kipróbált szedőgép birtokosainak rendelkezésére készen áll. Ezen betükészlet 133-féle fraktur és 385-féle antiqua (beleértve 59-féle orosz, görög és arab betüt) betüből áll. Ezen választék folytonosan újabb vágásuakkal lesz kiegészítve és ez a magyarázata annak, hogy a Typograph-szedőgép minden világrészben fokozatosan terjed, mert a lehetőségig gazdag betüválaszték

A NYOMDÁSZ BÜSZKESÉGE

Magyarországi képviselő: ADLER J., Budapest, VI, Podmaniczky-utca 18. sz.
Budapesti képviselő: TANZER MIKSA, Budapest, VII, Akácfa-utca 50. szám

A világ legrégebb, leghiresebb és legnagyobb nyomdai festékgyára

Lorilleux Ch. és Társa

Iroda és raktár: Budapest, IV. ker., Ferenc József-rakpart 27. szám. Telefon 37-58.

Alapítva 1818. évben. 11 gyár és 50 lera-
kat az egész világon.
Az 1899. és 1900. évi
párisi világkiállításon
versenyen kívüli jury-
tag. Grand Prix: St.
Louis 1904, Lüttich
1905, Milano 1906 és
Brüsszel 1910. évben

Magyarországi gyár: BUDA-
FOKON, Budapest mellett.

Fekete és színes festékek a kő- és könyvnyomdai, könyv-
kötészeti és valamennyi grafikai szakma részére. Arany-
és ezüsfestékek. Másolófestékek. Hengeranyagok és azok
öntése. Kencék. Preparált papirok nyomdák részére.

BÉLYEGZŐ-METSZÉS
GALVANOPLASZTIKA

ELSŐ

RÉZLÉNYIA-GYÁRTÁS
MECH. GÉPMŰHELY

MAGYAR BETÜÖNTÖDE RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST, VI, DESSEWFFY-UTCA 32. TELEFON 23-70

Folyton dus raktárt tart magyar és minden idegen ékezetü
könyv- és cimbetükből, valamint körzetek, rézlényiak és külön-
féle anyagokból. Egész nyomdai berendezések gyorsajtókkal
együtt, jutányos feltételek mellett, gyorsan foganatosittatnak.